

INFOСВЯТ

ВИСШЕ ОБРАЗОВАНИЕ
И НАУКА

2018 **2**

ТЕМА НА БРОЯ
ДОКТОРАНТСКИ ПРОГРАМИ.
ПОЛИТИКИ И ПРАКТИКИ ЗА
ПУБЛИКУВАНЕ НА
ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ

НАЦИОНАЛЕН ЦЕНТЪР ЗА
ИНФОРМАЦИЯ И ДОКУМЕНТАЦИЯ

СЪДЪРЖАНИЕ

АКТУАЛНИ АСПЕКТИ НА ДОКТОРАНТСКИТЕ ПРОГРАМИ В ЕВРОПА	3
ДОКТОРАНТСКИ ПРОГРАМИ И СТЕПЕНИ В ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕС И ЕИП, РУСИЯ, САЩ И УКРАИНА	5
ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ	35
ПОЛИТИКА ЗА ПУБЛИКУВАНЕ НА УНИВЕРСИТЕТА НА ТУРКУ, ФИНЛАНДИЯ	35
ПЛАТФОРМАТА EThOS НА БРИТАНСКАТА БИБЛИОТЕКА	37
ПУБЛИКУВАНЕ НА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ В ГЕРМАНИЯ	43
ПУБЛИКУВАНЕ НА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ В УНИВЕРСИТЕТА ПО ТЕХНОЛОГИИ, ГРАД АЙНДХОВЕН, НИДЕРЛАНДИЯ	46

Бюлетинът **INFC**^{СВЯТ}
се изготвя по материали от реномирани
чуждестранни източници

Редакционен съвет:

Ваня Грашкина
Величка Лозанова
д-р Йордан Илиев

Отговорен редактор:
Величка Лозанова

Редактор:
Лозмари Дърмонова

адрес Национален център за
информация и документация
бул. „Д-р Г. М. Димитров“ № 52А
1125 София

Дизайн и оформление
на корицата:
Диана Тодорова

телефони 02 / 817 38 55; 817 38 38

ел. поща rajna@nacid.bg

уебсайт www.nacid.bg

ISSN 1314-8958 (Print)
ISSN 2367-9417 (Online)

ДОКТОРАНТСКИ ПРОГРАМИ. ПОЛИТИКИ И ПРАКТИКИ ЗА ПУБЛИКУВАНЕ НА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ

АКТУАЛНИ АСПЕКТИ НА ДОКТОРАНТСКИТЕ ПРОГРАМИ В ЕВРОПА

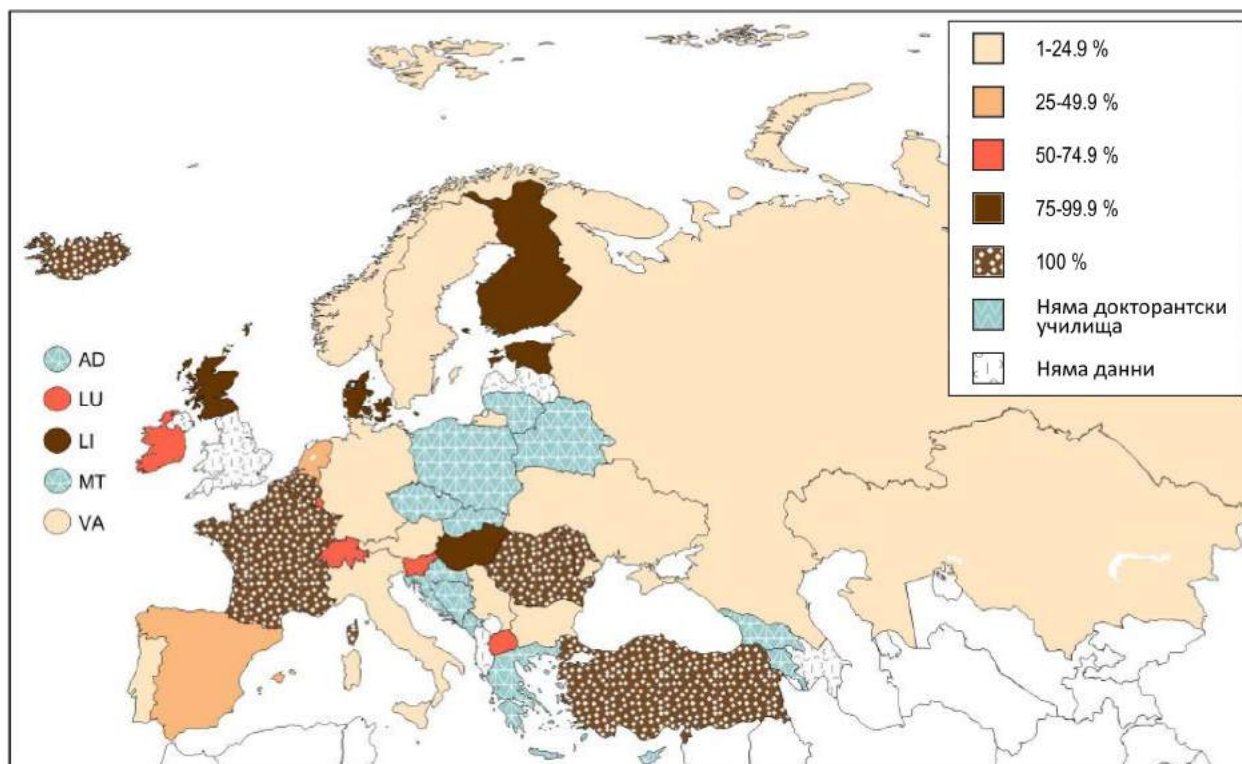
През 2018 г. ЕК публикува своя периодичен доклад за състоянието на Европейското пространство за висше образование (European Higher Education Area – ЕНЕА). Неизбежно внимание в него е отделено и на някои аспекти в политиките и практиките за обучение на докторанти.

Изтъква се значението на Принципите от Залцбург, които водят до мащабни реформи в организацията на обучението на докторанти в Европа, вече представени на страниците на информационния бюлетин INFOсвят.¹ Новост е подкрепата на формулираните тенденции с актуални цифри и факти.

Припомнени са разликите на докторант-

ските спрямо бакалавърските и магистърските програми. Докторантите са определени като изследователи в начален етап на своята кариера. Осъзната е необходимостта от предоставяне на специфични знания и умения, които намират отговор в създаването на докторантски училища. Данните показват, че през 2016/2017 г. подобни училища вече съществуват в 3/4 от страните членки на ЕНЕА, макар че в 12 национални системи само до 25% от докторантите са причислени към тези структури. Същевременно в шест държави (Белгия, Исландия, Молдова, Румъния, Турция и Франция) всички докторанти са интегрирани в докторантски училища.

Фигура 1. Процент на докторантите, посещаващи докторантски училища (данни за 2016/2017 г.)

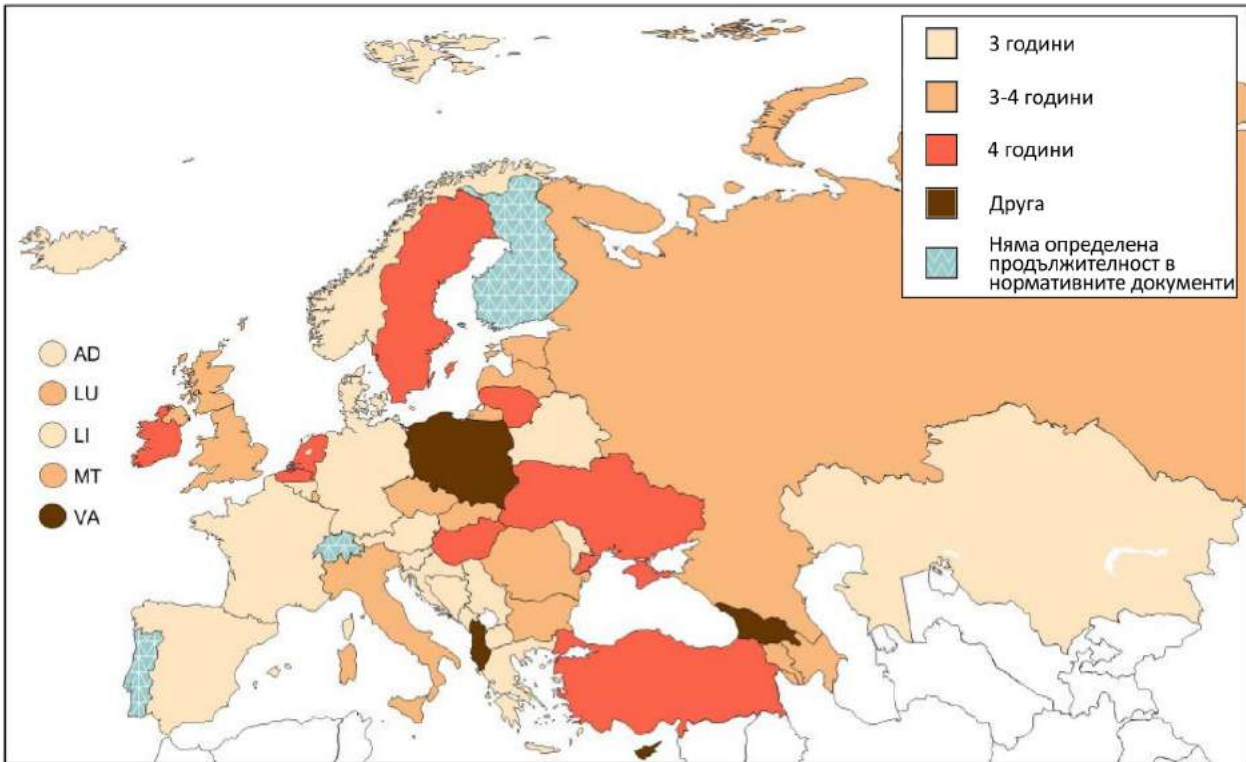

¹ Виж INFOсвят, серия „Висше образование и наука”, 2016/3, с. 26 и сл. и 2017/1, с. 3 и сл.

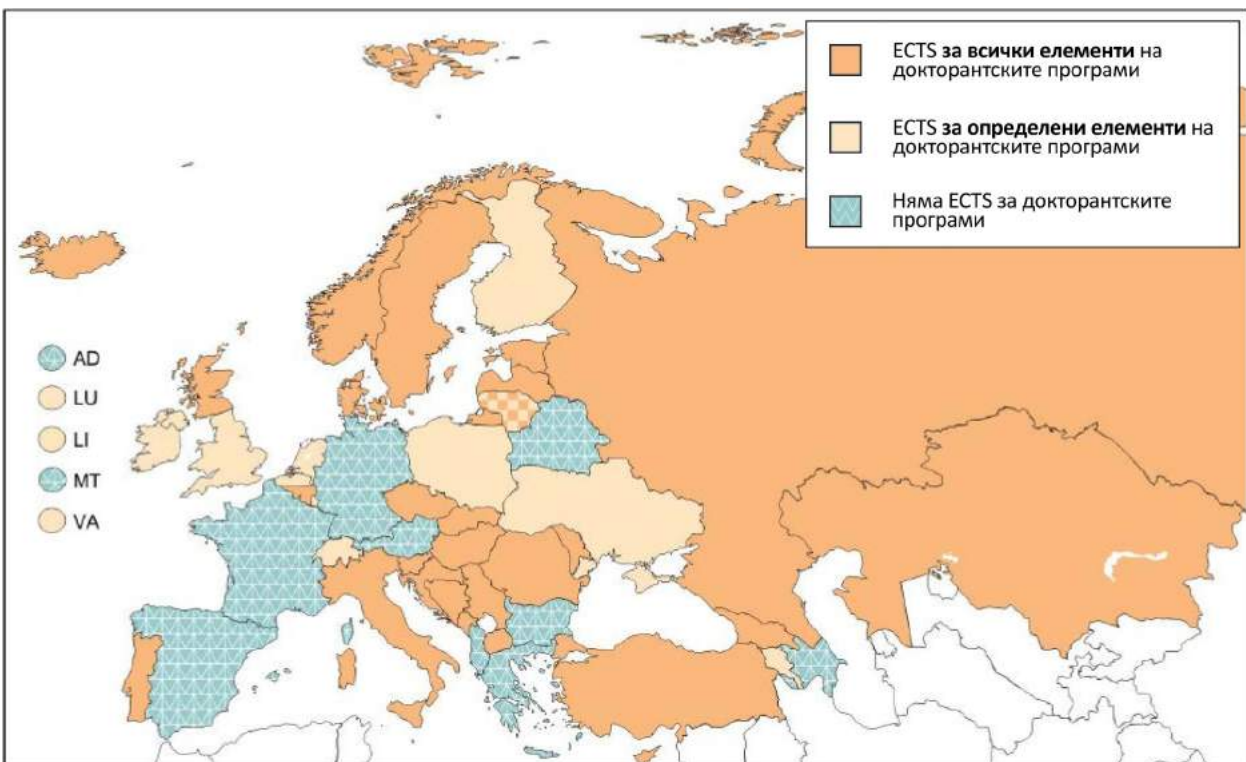
Посочено е, че Принципите от Залцбург засягат **продължителността на докторантските програми**. В 20 държави продължителността е фиксирана на 3 години, в

8 – на 4 години, а в 14 – между 3 и 4 години. В останалите държави нормативните разпоредби на централно ниво не определят конкретна продължителност в години.

Фигура 2. Продължителност на обучението на редовните докторанти (данни за 2016/2017 г.)

Фигура 3. Прилагане на ECTS-кредити в докторантските програми (данни за 2016/2017 г.)

Тясно свързано с продължителността на обучението в докторантските програми е **използването на ECTS-кредити**. Установено е, че такива се прилагат в половината системи за висше образование, докато в 1/4 от системите те се използват само за отделни елементи на програмите. Не се

употребяват ECTS-кредити в 11 системи за висше образование.

Важно е уточнението, че ECTS-кредитите се използват по различни начини в докторантските програми. В някои случаи дори са фиксирани конкретни стойности както за целите програми, така и за определени дейности в техните рамки.

Източник:

The European Higher Education Area in 2018: Bologna Process Implementation Report (2018)
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/european-higher-education-area-2018-bologna-process-implementation-report_en

Й. Илиев

ДОКТОРАНТСКИ ПРОГРАМИ И СТЕПЕНИ В ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ НА ЕС И ЕИП, РУСИЯ, САЩ И УКРАИНА

АВСТРИЯ

Частните университети и специализираните висши училища (Fachhochschulen) подлежат на акредитация като предпоставка за признаването им от държавата. С акредитацията Агенцията за осигуряване на качество и за акредитация (Agentur für Qualitätssicherung und Akkreditierung Austria – AQ Austria) удостоверява, че университетите отговарят на необходимите изисквания. Обществените университети не подлежат на акредитация. Единствените изключения са докторантските програми на Университета за продължаващо образование Кремс (Дунавски университет Кремс – Donau-Universität Krems), за които се изисква акредитация. Акредитациите са съгласно Закона за висшето образование за осигуряване на качество (Hochschul-Qualitätssicherungsgesetz – HS-QSG). Акредитираните частни университети и специализирани висши учи-

лища, както и акредитираните учебни програми носят печат за качество на AQ Austria.

Докторантските програми в частните университети се акредитират от AQ Austria. По принцип продължителността на тези програми е 3 години. В момента частните университети предлагат докторантски програми в областта на „здравеопазването и медицинската наука“ и „изкуствата и хуманитарните науки“, но досега те не са организирани в докторантски училища.

Специализираните висши училища и педагогическите висши училища нямат право да присъждат докторска степен.

След промяна на Закона за университетите 2002 през юни 2006 г. (BGBl I No.74 /2006) степените Dr. или PhD се присъждат след най-малко 3-годишно обучение в университет, без ECTS-кредити.

Докторантурите с минимум 120 ECTS-кредита трябва да бъдат завършени най-късно до 30 септември 2017 г.

От учебната 2009/10 година не се предоставя допускане до докторантска програма с продължителност по-малка от 3 години.

Според горепосочения Закон университетите са автономни при разработването на докторантските програми. Подготовката на докторска дисертация представлява основната част от програмите. Регламентите за надзор и оценяване на докторските дисертации се определят от устава на съответния университет.

При успешно изпълнение на условията и полагане на изпитите, заложените в учебната програма, академичната сте-

пен се присъжда чрез писмено официално уведомление в рамките на един месец след изпълнението на всички изисквания. В официалното уведомление е посочена завършената програма, академичната степен, законовото основание.

Ако завършената докторантска програма е съвместна програма за получаване на степен, тя може да бъде присъдена с общ документ, заедно с университета партньор.

Всички университети и специализирани висши училища са законово задължени от академичната 2004 година да предоставят Европейско дипломно приложение (ЕДП). То е разработено в съответствие с европейския образец, препоръчан от ЮНЕСКО и Съвета на Европа.

Източници:

1. Austria Third Cycle (PhD) Programmes
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-1_en
2. Das österreichische Hochschulsystem
https://bmbwf.gv.at/fileadmin/user_upload/Kasparovsky/HsSystem_201602_BF.pdf
3. Gesamtübersicht Universitäten
<https://www.bmbwf.gv.at/wissenschaft-hochschulen/universitaeten/gesamtuebersicht-universitaeten/>
4. Austria
<http://www.enic-naric.net/austria.aspx>
5. Akkreditierung in Österreich
https://www.aq.ac.at/de/akkreditierung/akkreditierungen_oesterreich/allgemeine-informationen.php
§ 24 HS-QSG Akkreditierung von Privatuniversitäten und Studien an Privatuniversitäten
<https://www.jusline.at/gesetz/hs-qsg/paragraf/24>
6. Diploma Supplement
https://bmbwf.gv.at/fileadmin/user_upload/Kasparovsky/Diploma_Supplement/2.1.7.1_Allgemeines_BF.pdf
<https://bmbwf.gv.at/studium/academic-mobility/enic-naric-austria/diploma-supplement/>
7. Wie verläuft eine Nostrifizierung?
<https://www.bmbwf.gv.at/studium/academic-mobility/enic-naric-austria/wie-verlaeuft-eine-nostrifizierung/>

Л. Дърмонова

БЕЛГИЯ (ФЛАМАНДСКА ОБЩНОСТ)

Докторантските програми (PhD degree courses), водещи до титлата Doctor, се предлагат от изследователс-

ките университети. Само те имат право да присъждат докторски степени. Провежданото научно изследване трябва

да бъде оригинално, в резултат на което се изготвя дисертация, която се защитава публично.

Освен изследователските университети две институции за протестантска теология имат право да присъждат докторски степени.

Законодателството **не определя продължителността на подготовката** за докторска степен. По-голяма част от университетите се стремят програмата

да бъде изпълнена в **рамките на четири години**.

Всеки докторант има поне един ръководител. Всеки университет има „Харта на докторанта“, в която са посочени общите правила, изискванията за научните ръководители и за ръководителите на изследователските звена.

Европейско дипломно приложение (ЕДП) се издава на притежателите на докторска степен при поискване.

Източници:

1. Eurydice Network, National Education Systems, Belgium - Flemish Community, Third Cycle (PhD) Programmes

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-3_en

2. ENIC-NARIC Networks, Country pages

<http://www.enic-naric.net/index.aspx>

3. Nuffic

<https://www.nuffic.nl/en/diploma-recognition/foreign-education-systems>

4. Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders (NVAO)

<https://www.nvao.com/quality-assurance-systems/>

5. Flemish Qualification Framework

<http://vlaamsekwalficatiestructuur.be/en/what-is-fqf/levels-of-qualifications/>

6. Study in Flanders

<http://www.studyinlanders.be/>

7. Research Foundation – Flanders (FWO)

<http://www.fwo.be/en/fellowships-funding/research-projects/research-project/>

8. Ghent University, A PhD at Ghent University

<https://www.ugent.be/doctorschools/en/doctoraltraining/programme/structure.htm>

9. European Commission/EACEA/Eurydice, The European Higher Education Area in 2015: Bologna Process Implementation Report.

[https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-](https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/european_higher_education_area_bologna_process_implementation_report.pdf)

[site/files/european_higher_education_area_bologna_process_implementation_report.pdf](https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/european_higher_education_area_bologna_process_implementation_report.pdf)

В. Лозанова

БЕЛГИЯ (ФРЕНСКОГОВОРЕЩА ОБЩНОСТ)

Разрешението за предлагане на програми за висше образование, включително и на такива за придобиване на докторска степен, се предоставя на база образователна област/група от области. Обучението на докторантите и подготвянето на тезите се осъществява в научноизследователски екипи в някои от университетите (докторските колежи към

университетите), одобрени от Агенцията за научни изследвания и висше образование (Académie de recherche et d'enseignement supérieur – ARES), или в сътрудничество и под ръководството на съответния университет.

Агенцията за оценка на качеството във висшето образование (Agence pour l'Evaluation de la Qualité de

l'Enseignement Supérieur – AEQES) извършва външно (формативно) оценяване на програмите за висше образование. Акредитацията обаче се дава чрез прилагане на „екс анте” подхода, при който институциите за висше образование получават разрешение чрез нормативната уредба за организиране на обучение (в конкретна област), присъждане на звания и издаване на сертификати/дипломи за висше образование на определена географска територия. Това означава, че резултатите от оценяването, провеждано от AEQES, не влияят на финансирането и акредитирането на институциите. В този смисъл може да се каже, че във Валония липсва система за акредитиране на висшите

училища.

Минималната продължителност на програмите е 3 години. Програмите за придобиване на докторска степен са разделени на две части – обучение (60 ECTS-кредита) и подготвяне на докторска теза (120 ECTS-кредита).

След приключване на обучителния етап на докторантите се издава сертификат за проведено обучение в областта на научните изследвания (certificat de formation à la recherché). Степен „доктор” се присъжда след успешна защита на докторска теза.

Дипломите, удостоверяващи присъдена академична степен, се издават заедно с Европейско дипломно приложение (ЕДП).

Източници:

1. Académie de Recherche et D'enseignement Supérieur – Études Supérieures
<https://www.ares-ac.be/fr/etudes-superieures/etablissements/universites>
2. Equivalences de diplômes
<http://www.equivalences.cfwb.be/index.php?id=1231&L=1>
3. FNRS Evaluation Guide: Rules of procedures for ex-ante evaluation, selection and Granting
http://www2.frs-fnrs.be/en/docs/Reglement-et-documents/FRS-FNRS_Guide_Evaluation_EN.pdf
4. Fund for Scientific Research-FNRS
<http://www2.frs-fnrs.be/en/index.php>
5. Le portail de l'enseignement en Fédération Wallonie-Bruxelles
<http://www.enseignement.be/index.php>
6. WBCampus Belgium
<http://www.studyinbelgium.be/en>
7. Agence pour l'Evaluation de la Qualité de l'Enseignement Supérieur
http://www.aeqes.be/english_about_us.cfm
8. Education system Belgium The Belgian education system described and compared with the Dutch system
<https://www.nuffic.nl/en/publications/find-a-publication/education-system-belgium.pdf>
9. ENIC-NARIC: Belgium – French Community
http://www.enic-naric.net/belgium.aspx#sec_56
10. Eurydice: Belgium – French Community
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/belgium-french-community_en

Р. Стойкова

ВЕЛИКОБРИТАНИЯ (АНГЛИЯ)

Предлаганите докторантски програми са четири вида:

- Integrated PhD – с продължителност 4 години.

- Professional Doctorate – характеризира се с по-малко значение на научноизследователския проект и по-голямо учебно натоварване; отнася се за сферите на бизнес администрацията, здравеопазването, преподаването и образованието, инженерните науки и производството.

- PhD by publication – тази възможност е предназначена за учени в средата на своята кариера, които представят за разглеждане свои публикации, оценявани по същите стандарти,

както традиционните докторски дисертации.

- Distance learning PhD – този вид е замислен за учащи, които нямат възможност да посещават лекции и семинари.

Според Кодекса за качество във висшето образование обичайната продължителност на докторантските програми при редовно обучение е 3 календарни години. При някои програми няма ECTS-кредити. За EdD, DBA и DClinPsy обикновено се присъждат 360 ECTS-кредита.

Възможно е обучение в редовна форма, на самостоятелна подготовка, задочно и дистанционно.

Източници:

1. United Kingdom – England: Third Cycle (PhD) Programmes

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-91_en

2. Higher Education and Research Act 2017

http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2017/29/pdfs/ukpga_20170029_en.pdf

3. UK Quality Code for Higher Education

<http://www.qaa.ac.uk/en/Publications/Documents/qualifications-frameworks.pdf>

4. United Kingdom

http://www.enic-naric.net/united-kingdom.aspx#anc10_53

5. The revised UK Quality Code for Higher Education (2018)

<http://www.qaa.ac.uk/en/Publications/Documents/Revised-UK-Quality-Code-for-Higher-Education.pdf>

6. 4 routes to getting a Doctorate

<https://www.prospects.ac.uk/postgraduate-study/phd-study/4-routes-to-getting-a-doctorate>

7. EThOS

<http://ethos.bl.uk/Home.do>

8. UK NARIC – Code of Practice

<https://www.naric.org.uk/naric/Code%20of%20Practice/default.aspx>

Й. Илиев

ГЕРМАНИЯ

Предлагането на докторантски програми е право само на (държавните) университетите и еквивалентните висши училища, то не е възможно (само в изключителни случаи) в специализираните висши училища

(Fachhochschulen). Все по-често обаче се използва възможността за съвместни докторантски програми между университетите и специализираните висши училища. Сътрудничеството се регулира от университетите в правилниците

им за докторантурите. Процедурите за придобиване на докторска степен (достъп, продължителност и др.) се определят от **законите за висше образование на провинциите и правилниците за докторантски програми на университетите и еквивалентните висши училища.**

За недържавните висши училища (частни, църковни и др.) Научният съвет е въвел процедура на институционална акредитация. За тези от тях, които желаят препоръка от Научния съвет за право на присъждане на докторска степен, се прилагат специални процедури. По принцип е възможно да се кандидатства за препоръка за цялата институция или само за част от институцията (факултет или специалност/направление). Това е аналогично на публичния сектор, където например във висшите училища за изкуство и за музика само част от институцията може да има право да присъди докторска степен.

В процеса на институционална акредитация, първо, се изследва дали съответната институция притежава необходимите характеристики, за да бъде акредитирана като висше училище. На второ място, ако е необходимо, се проверява дали институцията може да бъде акредитирана като „университет или еквивалентно висше училище“. При положително становище ѝ се дава право за докторантури.

Централната агенция за оценяване и акредитация в Хановер (Zentrale Evaluations- und Akkreditierungsagentur Hannover – ZevA) предлага акредитация и на докторантски програми, особено в провинция Долна Саксония. Процедурата е същата както при акредитацията на бакалавърските и магистърските програми, поради което те могат да бъдат оценени заедно с тях в клъстерна процедура. Съгласно § 6 от Закона за висшето образование на Долна Саксония всички програми за обучение в

Долна Саксония трябва да бъдат акредитирани. Това включва и докторантските програми/структурираните докторантски програми. За тази цел през 2009 г. Министерството на науката и културата на Долна Саксония издава „Указания и критерии за акредитиране на докторантски програми в Долна Саксония“, които са актуализирани през 2015 г. Тъй като тези програми не са предмет на отговорност на Акредитационния съвет, се присъжда само печатът за качество на ZEvA, а не печатът на Акредитационния съвет. За първа акредитация докторантските програми могат да бъдат акредитирани за 5 години, при преакредитация – за 7 години.

Докторантурата завършва с подготовка на дисертация, резултат от самостоятелна научноизследователска работа, и устен изпит. Специфичен срок за подготовката на дисертацията не е определен. Обичайният срок за завършване е от три до четири години, което е в съответствие с практиката в Германия.

Не са предвидени ECTS-кредити за докторантските програми. Някои университети може да дават ECTS-кредити на отделни структурни компоненти на докторантска програма, но не и на цялата програма.

Докторантурата дава право на докторска степен. След положително оценената дисертация, успешно взетия устен изпит и след публикуването на дисертацията докторантът получава документ за придобиване на докторска степен.

Докторската степен е най-високата академична степен, независимо от научната област, в която е присъдена. Научната област се конкретизира с добавки към докторската степен, напр. – Dr. phil. (особено в хуманитарните и социалните науки), Dr. rer. nat. (в природните науки). Алтернативният вариант е Doctor of Philosophy (Ph.D.).

Степента може да се присъжда само във формата, посочена в документа. Едновременното присъждане на Ph.D. и Dr. за една и съща работа не е позволено.

От 1 януари 2005 г. всички завърш-

ващи висше образование получават безплатно ЕДП в съответствие с правилниците на конкретното висше училище. Германското ЕДП следва образеца, препоръчан от работната група на ЮНЕСКО/Съвета на Европа/ЕС.

Източници:

1. Deutschland Studiengänge im dritten Studienzyklus (Doktorandenprogramme)
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-31_de
2. Das Bildungswesen in der Bundesrepublik Deutschland 2014/2015
https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/pdf/Eurydice/Bildungswesen-dt-pdfs/tertiaerer_bereich.pdf
3. Germany
http://www.enic-naric.net/germany.aspx#anc08_19
4. Leitfaden der Institutionellen Akkreditierung nichtstaatlicher Hochschulen
<https://www.wissenschaftsrat.de/download/archiv/4395-15.pdf>
5. Empfehlungen zur Vergabe des Promotionsrechts an nichtstaatliche Hochschulen
<https://www.wissenschaftsrat.de/download/archiv/9279-09.pdf>
6. Bewertungsbericht zum Antrag der Zentralen Evaluations- und Akkreditierungsagentur Hannover (ZEvA)
http://www.akkreditierungsrat.de/fileadmin/Seiteninhalte/Agenturen/ZEvA_Akkreditierung_Gutachten.pdf
7. Akkreditierung von Promotionsstudiengängen
<http://www.zeva.org/programmakkreditierung/promotionsstudiengaenge/>
8. Empfehlungen zur Vergabe des Promotionsrechts an nichtstaatliche Hochschulen
<https://www.wissenschaftsrat.de/download/archiv/9279-09.pdf>
9. Bericht über die Überprüfung der Kompatibilität des „Qualifikationsrahmens für deutsche Hochschulabschlüsse“ mit dem „Qualifikationsrahmen für den Europäischen Hochschulraum“
https://www.kmk.org/fileadmin/pdf/Wissenschaft/BE_081010_Bericht_Zertifizierung_NQF_endg.pdf
10. Promotionsabschluss
<https://www.hochschulkompass.de/promotion/promotionsabschluss.html>
11. Diploma Supplement
<https://www.hrk.de/en/members/arbeitsmaterialien/diploma-supplement/>
<http://www.enic-naric.net/germany.aspx>
12. Anerkennung im Hochschulbereich
<https://www.kmk.org/zab/zentralstelle-fuer-auslaendisches-bildungswesen/allgemeines-zur-erkennung/erkennung-im-hochschulbereich.html>

Л. Дърмонова

ГЪРЦИЯ

Според законодателството на държавата докторантските програми се изготвят от специален комитет, състоящ се от професори от съответната научна област и деканата. Съдържанието на учебната програма се одобрява от ректора (като се отчитат препоръките

на деканата) със съгласието на Сената.

Гръцката Агенция по акредитация и осигуряване на качество (Hellenic Quality Assurance and Accreditation Agency) е независим орган към Министерството на образованието на Гърция, която акредитира програмите

за висше образование и отговаря за осигуряване на качество във висшето образование на централно ниво.

Минималната продължителност на програмите е 3 години.

Гръцкият отворен университет (Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο) предлага възможност за придобиване на докторска степен чрез дистанционна форма на обучение. В този случай продължителността на обучението е най-малко 4 години (3 го-

дини, в случай че не се изисква присъствие на нито един от модулите) и най-много 8 години.

На успешно защитилите своите тези докторанти се присъжда докторска степен (PhD). Тъй като организирането на програмите за придобиване на докторска степен се извършва от съответните департаменти към университетите, дипломите на успешно завършилите докторанти се издават от самите университети.

Източници:

1. ENIC-NARIC: Greece

<http://www.enic-naric.net/greece.aspx>

2. Eurydice: Greece

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/greece_en

3. Hellenic National Academic Recognition and Information Center

<http://www.doatap.gr/>

4. Hellenic Quality Assurance and Accreditation Agency

<https://www.adip.gr/en/index.php>

Райна Стойкова

ДАНИЯ

Докторантските програми (PhD) са с продължителност от 3 години. Провеждат се в университети и в някои висши художествени институции, които имат право да присъждат докторски степени. Придобиват се 180 ECTS-кредита и съответстват на **ниво 8** от Националната квалификационна рамка (НКР).

Индустриална PhD програма

Индустриалната докторантска

програма е финансирана от Иновационния фонд на Дания.

Тя дава възможност на докторанта да бъде нает от публична или частна компания, докато се обучава в университет. Студентът разделя работното си време между компанията и университета.

Институциите нямат задължение да издават ЕДП на притежателите на докторска степен.

Източници:

1. Eurydice Network, National Education Systems, Denmark, Third Cycle (PhD) Programmes

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-22_en

2. ENIC-NARIC Networks, Country pages

<http://www.enic-naric.net/index.aspx>

3. Nuffic

<https://www.nuffic.nl/en/diploma-recognition/foreign-education-systems>

4. Ministry of Higher Education and Science, The Quality and Relevance of the Danish PhD Programme

<https://ufm.dk/en/education/higher-education/danish-universities/phd-programme>

<https://ufm.dk/en/publications/2017/files/the-quality-and-relevance-of-the-danish-phd-programme-compilation-of-main-results.pdf>

5. Ministerial Order on the PhD Programme at the Universities and Certain Higher Artistic Educational Institutions (PhD Order), 27 August 2013 <https://ufm.dk/en/legislation/prevailing-laws-and-regulations/education/files/engelsk-ph-d-bekendtgorelse.pdf>

6. Danish Qualifications Framework for Higher Education <https://ufm.dk/en/education/recognition-and-transparency/transparency-tools/qualifications-frameworks/other-qualifications-frameworks/danish-qf-for-higher-education>

7. Danish Accreditation Institution <http://en.akkr.dk/accreditation-in-denmark/>

8. Innovation Fund Denmark, Industrial PhD <https://innovationsfonden.dk/en/application/erhvervsphd>

9. Innovation Fund Denmark <https://innovationsfonden.dk/en/about-ifd>

10. Forskerportalen (the Researcher Portal), Information about publication of research <http://forskerportalen.dk/en/general-information-about-publication/>

11. Danish National Research Database <http://www.forskningsdatabasen.dk/en>

12. European Commission/EACEA/Eurydice, The European Higher Education Area in 2015: Bologna Process Implementation Report.

https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/european_higher_education_area_bologna_process_implementation_report.pdf

В. Лозанова

ЕСТОНИЯ

Според Закона за университетите (ЗУ, чл. 29, ал. 1) докторантурата е обучение на най-високо ниво във висшето образование, през което студентът придобива знанията и уменията, необходими за осъществяване на самостоятелни научни изследвания и разработки или професионална творческа дейност. Допълнителна информация е изложена в Стандарт за висше образование (СВО) и Постановление за образците на дипломи и академични сертификати (ПОД).

Учебните програми подлежат на акредитация (ЗУ, чл. 2, ал. 3-1). Акредитацията се провежда най-малко веднъж на седем години (СВО, чл. 12, ал. 1).

Не се откриват конкретни разпоредби за докторантските програми. В Стандарта за висше образование (чл. 5, ал. 1) е посочено, че обучението се про-

вежда в три форми: контактено обучение (лекции, семинари, лабораторни упражнения и др.), практическо обучение (в реална работна обстановка) и самостоятелна работа (индивидуални задачи, поставени от преподавател).

В обичайния случай продължителността на обучението в докторантура е 3 до 4 години (ЗУ, чл. 29, ал. 2), като учебното натоварване възлиза на 180 – 240 ECTS-кредита (СВО, чл. 10, ал. 6).

Лицата, завършили докторантска програма, получават диплома, удостоверяваща присъдената академична степен, с ЕДП (ЗУ, чл. 31, ал. 1). Дипломите за отделните квалификации се различават по цвят (ПОД, чл. 2, ал. 4). Задължителни елементи са: формат А4 със защита против подправяне, фон с думите „Република Естония”, герб, ду-

мата „Диплома“, сериен номер и името на институцията за висше образование (ПОД, чл. 5, ал. 1).

Европейско дипломно приложение (Akadeemiline õiend) се издава (безплатно) с дипломата на естонски и на английски език (ПОД, чл. 3, ал. 1). Предоставя информация за учебна програма, постигнат успех, научни степени или други квалификации, включително и информация за естонската система за висше образование (ПОД, чл. 3, ал. 2). Приложението към дипломата за завършено образование не е самостоятелен документ (ПОД, чл. 3,

ал. 3).

Завършилите докторантура получават ЕДП (ЗУ, чл. 31, ал. 3). Утвърдената форма е с лилав цвят, формат А4, двустранен, със защита против подправяне. На първата страница фигурират думите „Република Естония“, държавен герб, думите „Приложение към диплома“, символ „DS“ и номера на документа (ПОД, чл. 8, ал. 2-3). Ако текстът не се побира на една страница, се добавя допълнителна (виж ПОД, чл. 8, ал. 4). Указано е каква информация следва да съдържа дипломното приложение (ПОД, чл. 9, ал. 1-6).

Източници:

1. Universities Act

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/521032014002/consolide>

<https://www.riigiteataja.ee/akt/120122016002> (rev. 01.01.2017)

2. Standard of Higher Education

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/524092014013/consolide>

3. Diplomi ja akadeemilise õiendi statuut ja vormid (Постановление за образците на дипломи и академични сертификати)

<https://www.riigiteataja.ee/akt/13169943>

4. Republic of Estonia Education Act

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/524042014002/consolide>

5. Recognition of Foreign Professional Qualifications Act

<https://www.riigiteataja.ee/en/eli/509062014001/consolide>

6. Organisation of Research and Development Act

https://www.riigiteataja.ee/en/compare_original/511112013011

Й. Илиев

ИРЛАНДИЯ

Акредитирането на институциите за висше образование и квалификации в Ирландия до 2012 г. е колективна отговорност на група от органи, занимаващи се с различни аспекти на държавната система за висше образование. След посочената година много от акредитациите попадат сред прерогативите на независима държавна агенция за квалификациите и осигуряване на качество.

Докторантските програми в повече-

то случаи са присъствени (редовно обучение). В някои случаи се предлага и дистанционно обучение.

Обичайната продължителност на обучението в докторантура е 3 – 4 години. Структурираните докторантски програми са с продължителност 4 години, или 360 ECTS-кредита (докторска теза и нейната защита – 270 ECTS-кредита, научноизследователски план – 30 ECTS-кредита, умения за научни изследвания – 60 ECTS-кредита).

Източници:

1. Ireland: Third Cycle (PhD) Programmes

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/ireland/third-cycle-phd-programmes_en

2. Recognition of Prior Learning

<https://www.iaa.ie/students-graduates/admissions/recognition-of-prior-learning/>

3. Recognition of diplomas

<https://www.euraxess.ie/information/content/ireland/recognition-diplomas>

4. NARIC Ireland Foreign Qualifications

<http://qsearch.qqi.ie/WebPart/Search?searchtype=recognitions>

5. A Guide to using the Foreign Qualifications Database

<http://www.qqi.ie/Downloads/User%20Guide%20for%20NARIC%20database%20010217.pdf>

6. Qualifications and Quality Assurance (Education and Training) Act 2012

<http://www.qqi.ie/Downloads/Qualifications%20and%20Quality%20Assurance%20%28Education%20and%20Training%29%20Act%202012%20-%20Revised%20November%202014.pdf>

7. National Framework for Doctoral Education (2017)

http://hea.ie/assets/uploads/2017/04/national_framework_for_doctoral_education_0.pdf

8. Graduate Education

<https://www.iaa.ie/students-graduates/graduate-education/>

Й. Илиев

ИСПАНИЯ

Всяка докторантска програма е планирана, разработена и координирана от Академична комисия, която отговаря за обучението и изследователската дейност, включени в програмата. Комисията е съставена от доктори, назначени от конкретния университет, както и от обществени изследователски организации. Всяка докторантска програма има координатор, който трябва задължително да бъде известен акредитиран изследовател.

Докторантските програми се акредитират от Националната агенция за акредитация и оценка на качеството (Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación).

Докторантските (PhD) програми са с максимална продължителност 3 години (от приемането в програмата до предаването на докторската теза) при редовна форма на обучение. Дадена програма може да бъде удължена с 2 години по решение на Комисията, отговаряща за нея. При задочна форма на

обучение продължителността на програмите е 5 години.

Обучението за придобиване на докторска степен е структурирано в докторантски програми, които могат да бъдат разделени на серии от курсове, семинари и други академични дейности, фокусирани върху научноизследователската дейност, за които не се присъждат ECTS-кредити.

При успешно завършване на програмата докторантите получават диплома за доктор (PhD), в която са вписани отличията (award of honours, distinctions and doctoral awards) за постигнатите резултати на докторанта. Освен тези отличия в дипломата могат да се вписват и други оценъчни квалификации, които се определят по критерии и обстоятелства, специфични за всяка програма:

- Европейско докторско признание (European Doctorate Mention) – за докторанти, прекарвали най-малко три месеца в институция за висше образование или

център за изследвания в друга държава членка на ЕС, като в този период са се обучавали или са провеждали научни изследвания, изискващи признаване в Испания.

- Международно докторско признание (International Doctorate Mention) – за докторанти, прекарвали период от три месеца в институция за висше образование или престижен център за научни изследвания в друга държава, като в този период са се обучавали или са провеждали научно изследване.

- „Индустриален доктор” (Doctorado Industrial) – присъжда се при наличие на договор за трудова/търговс-

ка дейност с частна или държавна организация или държавна администрация. Докторантът трябва да е взел участие в проект или индустриално изследване/експериментално нововъведение, проведено от съответната организация/администрация, което има отношение към тезата му.

- Доктор хонорис кауза – за докторанти с изключителни академични, научни, професионални или личностни постижения.

Заедно с дипломата за придобита степен „доктор” на успешно завършили те докторанти се издава и ЕДП (Suplemento europeo al título de Doctor).

Източници:

1. Agencia Nacional de Evaluación de la Calidad y Acreditación
<http://www.aneca.es/>
2. Real Decreto 195/2016 para la Expedición del Suplemento Europeo al Título Universitario de Doctor
<https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2016-5339>
3. ENIC-NARIC: Spain
http://www.enic-naric.net/spain.aspx#anc08_47
4. Eurydice: Spain
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/spain_en
5. Real Decreto 309/2005, de 18 de Marzo, por el que se Modifica el Real Decreto 285/2004, de 20 de Febrero, por el que se Regulan las Condiciones de Homologación y Convalidación de Títulos y Estudios Extranjeros de Educación Superior
<https://www.boe.es/boe/dias/2005/03/19/pdfs/A09643-09645.pdf>
6. Real Decreto 195/2016, de 13 de Mayo, por el que se Establecen los Requisitos para la Expedición del Suplemento Europeo al Título Universitario de Doctor.
<https://www.boe.es/buscar/pdf/2016/BOE-A-2016-5339-consolidado.pdf>

Райна Стойкова

ИТАЛИЯ

Висшите училища, както и предоставяните от тях програми се акредитират от Министерството на образованието, университетите и научните изследвания в съгласие с препоръките на Националната агенция за оценка системата на университетите и научните изследвания (Agenzia di Valutazione del Sistema Universitario e della Ricerca).

Докторантските програми са с минимална продължителност 3 години. Висшите училища сами определят точната продължителност на отделните програми.

За някои програми е възможна формата на дистанционно обучение. В правилника за преподавателската дейност на всяко висше училище/програма

е описана организацията на възможните обучителни дейности за студенти, които не се обучават в редовна форма, и типологията на програмите, включително дистанционно обучение, форми на изпитване и други форми на оценка на представянето.

Докторантите получават диплома Dottorato di ricerca (PhD) и съответно

степената Dottore di ricerca, а тези, завършили в музикални и художествени академии (Alta formazione artistica e musicale – Afam) получават Diploma accademico di formazione alla ricerca (диплома за академични изследвания), която е еквивалентна на Dottorato. Регулирането на издаваните документи е в автономията на висшите училища.

Източници:

1. ENIC-NARIC: Italy
<http://www.enic-naric.net/italy.aspx>
2. Eurydice: Third Cycle (PhD) Programmes – Italy
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/italy_en
3. CIMEA – Information Centre on Academic Mobility and Equivalence
<http://www.cimea.it>
4. Agenzia di Valutazione del Sistema Universitario e della Ricerca
http://www.anvur.org/index.php?option=com_content&view=article&id=55&Itemid=103&lang=it
5. UniversItaly – Italian University Just a Click Away
<https://www.universitaly.it/index.php/>

Райна Стойкова

ЛАТВИЯ

Основните нормативни документи във връзка с обучението на докторанти са Законът за институциите за висше образование (ЗИВО) и Законът за научноизследователската дейност (ЗНИД). Държавните изисквания към образователните документи са изложени в Регламент за издаване на признаци от държавата сертификати за висше образование.

Правото за присъждане на докторски степени се делегира на институциите за висше образование от Кабинета на министрите въз основа на становище на Латвийския съвет за наука (ЗНИД, чл. 11, ал. 3). Акредитацията се организира от Министерството на образованието и науката (ЗИВО, чл. 9, ал. 1).

Съобщава се за редовни и задочни програми за обучение във висше образование, без да е уточнено изрично да-

ли докторантските също се причисляват към тях.

Продължителността на обучението в докторантура е 3 – 4 години или 180 ECTS-кредита. Докторантите имат статут на студенти. Присъдената докторска степен се удостоверява с диплома със син цвят.

Всички дипломи, издадени от институции за висше образование, колежи и филиали на чуждестранни институции за висше образование, фигуриращи в Регистъра на образователните учреждения (секция за институции за висше образование и колежи) в Латвия, се вписват в Регистър на дипломите. Поддържа се от официално оторизирана за тази дейност институция за висше образование или колеж.

Институциите за висше образование, колежите и чуждестранните институции за висше образование изпращат

електронно към регистъра два пъти в годината (през март и септември) информация относно дипломите за висше образование, издадени в

предходното полугодие.

След 1 януари 2000 г. в Латвия се присъжда една единствена докторска степен (doktora zinātnisko grādu).

Източници:

1. Law on Institutions of Higher Education (превод от 2012 г.)

http://www.vvc.gov.lv/export/sites/default/docs/LRTA/Citi/Law_On_Institutions_of_Higher_Education.doc

Актуален: Augstskolu likums

<https://likumi.lv/doc.php?id=37967>

2. Law on Scientific Activity (превод от 2012 г.)

http://vvc.gov.lv/image/catalog/dokumenti/Law_on_Scientific_Activity.doc

Актуален: Zinātniskās darbības likums

<https://likumi.lv/doc.php?id=107337>

3. Kārtība, kādā izsniedz valsts atzītus augstāko izglītību apliecinošus dokumentus

<https://likumi.lv/doc.php?id=256157>

4. Latvia: Doctor's degree

<https://norric.org/nordbalt/latvia/lv-third-cycle>

Й. Илиев

ЛИТВА

Обучението на докторанти е регламентирано в Закона за висшето образование и научноизследователската дейност. В допълнение правителството утвърждава Правила за обучение на докторанти и Правила за обучение на докторанти в сферата на изкуствата, предложени от Литовския научноизследователски съвет.

Правото за обучение на докторанти в сферата на науката се присъжда въз основа на оценка, проведена в съответствие с Правилата за обучение на докторанти.

Правото за обучение на докторанти в сферата на изкуствата се присъжда на университетите от Министерството на образованието и науката въз основа на оценка на нивото на артистичната и научноизследователската дейност на институцията. Оценката се провежда в съответствие с процедура, установена в Правилата за обучение на докторанти в сферата на изкуствата.

Броят на субсидираните от държа-

вата места за обучение на докторанти се определя ежегодно от правителството до 11 март.

Докторантските програми в сферата на науката подготвят учени, които притежават способности за самостоятелно провеждане на научни изследвания и за експериментална (социална, културна) работа, както и да разрешават научни проблеми. Министърът на образованието и науката присъжда правото за обучение на докторанти на:

- университетите;
- университетите, съвместно с научноизследователските институти в страната;
- университетите, в сътрудничество с чуждестранни институции за висше образование и научноизследователски институти.

Докторантските програми в сферата на изкуствата подготвят учени – творци, способни да творят, интерпретират и развиват научни изследвания въз основа на практикуване на

съответния вид изкуство.

Продължителността на обучението за придобиване на докторска степен се определя от правителството. В Правилата за обучение на докторанти е посочено, че продължителността на докторантските програми е до 4 и до 6 години, като обучението носи минимум 30 ECTS-кредита. Според информацията на образователната мрежа „Евридика“ обучението в докторантура в сферата на изкуствата обхваща 240 ECTS-кредита, включително най-малко 40 ECTS-кредита по специфични за конкретната програма предмети.

След завършване на докторантура и защита на дисертация се издава диплома, удостоверяваща придобиването на научна степен. На същото място е допълнено, че приложение (addendum) на диплома е документ, предоставящ информация за съдържанието на полученото висше образование.

Завършилите докторантска програма в сферата на науките, които са защитили дисертационен труд, получават научна степен „доктор“. Защитата на творчески проект води до присъждането на степен „доктор“ в сферата на изкуствата.

Източници:

1. Republic of Lithuania Law on Higher Education and Research
<https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/548a2a30ead611e59b76f36d7fa634f8?jfwid=rp9xf47k7>
2. Regulations of the Research Council of Lithuania
http://www.lmt.lt/data/public/uploads/2016/09/d1_rcl-regulations.pdf
3. Recognition in Lithuania
http://www.skvc.lt/default/en/60/recognition_lithuania
4. Recognition of doctoral degrees in science (art) acquired abroad
<http://www.lmt.lt/en/science-policy-implementation/recognition-of-doctoral-degrees-in-science-art-acquired-abroad/865>
5. Disertacijų gynimų duomenų bazė
<https://db.lmt.lt/lt/perziura/disertacijos/d-db.html>
6. Dėl Mokslo doktorantūros nuostatų patvirtinimo (2017)
<https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/3abcb2a0049611e79ba1ee3112ade9bc>
7. Lithuania: Third Cycle (PhD) Programmes
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-44_en

Й. Илиев

НИДЕРЛАНДИЯ

Докторантските програми (PhD degree courses), водещи до титлата Doctor, се предлагат от изследователските университети или от научноизследователските институции, но съвместно с университетите. Само изследователските университети имат право да присъждат докторски степени. Провежданото научно изследване трябва да бъде оригинално, в резултат на което се изготвя дисертация

(proefschrift), която се защитава публично.

Докторантските програми съответстват на ниво 8 от Международната стандартна класификация на образованието 2011 (International Standard Classification of Education – ISCED 2011). Включването в такава програма изисква успешно завършване на програма на ниво 7. В изключителни случаи университетът може да приеме

кандидат без магистърска степен в докторантска програма. Продължителността на програмата е четири години (мин. 3 год.)

Кратките научноизследователски програми – професионална докторска степен по инженерство (PDEng) с продължителност от 2 години, които не водят до докторска степен, съответстват на ниво 7 (ISCED 2011).

Условията за включване в докторантска програма, провеждането на научното изследване и защитата на дисертация са регламентирани в правилниците на съответните институции.

Притежателят на докторска степен може да носи титлата **doctor (dr.)**, предшествваща името му, или PhD след името. В случай че някой притежава повече от една докторска степен, може да

използва титлата **dr.mult.**

Малък брой университети, специализирани като технологични, предлагат професионална докторска степен по инженерство (PDEng). Тези програми обикновено изискват или продължават директно от магистърска степен и са насочени към усъвършенстване на уменията за проектиране и практическо решаване на проблеми. Присъждат се 120 ECTS-кредита.

Всички защитени докторски дисертации в университета са съхраняват в цифровия архив и ако авторското право разрешава, се предоставят за ползване чрез UvA-DARE – университетската платформа за научни публикации. По този начин институцията отговаря на изискването за отворен достъп.

Източници:

1. Eurydice Network, National Education Systems, The Netherlands, Third Cycle (PhD) Programmes https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-53_en
2. ENIC-NARIC Networks, Country pages <http://www.enic-naric.net/index.aspx>
3. Nuffic <https://www.nuffic.nl/en/diploma-recognition/foreign-education-systems>
4. Accreditation Organisation of the Netherlands and Flanders (NVAO) <https://www.nvao.com/quality-assurance-systems/>
5. Qualifications Framework of the Netherlands <https://www.nvao.com/quality-assurance-systemsthe-netherlands/qualifications-framework-netherlands>
6. Association of Universities in The Netherlands (VSNU) www.vsnu.nl
<https://www.academictransfer.com/media/uploads/files/research-universities-in-the-netherlands-brochure.pdf>
7. Royal Netherlands Academy of Arts and Sciences (KNAW) <https://www.knaw.nl/en/institutes>
8. Doctorate Regulations of the University of Amsterdam http://www.uva.nl/en/research/phd/doctoral-programme/doctoral-programme.html?_ga=2.66891754.570148563.1523361230-687887554.1523361230
9. European Commission/EACEA/Eurydice, The European Higher Education Area in 2015: Bologna Process Implementation Report. https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/european_higher_education_area_bologna_process_implementation_report.pdf

В. Лозанова

НОРВЕГИЯ

Докторантските програми се акредитират от Норвежка агенция за осигуряване на качество в образованието (Norwegian Agency for Quality Assurance in Education – NOKUT).

Докторските степени съответстват на ниво 8 от НКР. Националното законодателство определя два вида докторски степени. Те могат да се придобият чрез:

- Докторантски програми с продължителност от 3 години, които водят до придобиване на степен/титла *Philosophiae doctor (ph.d.)*, която е защитена като наименования и абривиатура;

- *Doctor philosophiae (dr.philos.)* се придобива без формално обучение за научноизследователска дейност. Присъжда се на базата на научни изследвания на високо ниво, провеждани в продължение на няколко години, водещи до успешната защита на дисертация.

Към ниво 8 от НКР се отнася и Диплома, придобита в резултат на програма за художествено развитие (*Diploma, artistic development programme*), но не се присъжда докторска степен. Министерството на образованието и научните изследвания е на път да въведе докторска степен в худо-

жествените изследвания. Степента ще обхваща изследвания в областта на изкуствата.

На притежателите на докторска степен се издава ЕДП.

Публикуване на защитени докторски дисертации

Норвежкото правителство публикува национални насоки за свободен достъп до научни статии на 22.08.2017 г. Всички научни статии от публично финансирани изследвания по правило трябва да се предоставят и да бъдат депозирани в подходящ научен архив.

На подчинение на Министерството на образованието и научните изследвания функционира BIBSYS, публична административна агенция, организирана като звено на Норвежкия университет за наука и технологии (NTNU). Тя предлага общи системи и услуги за образование и научни изследвания, като библиотечна система, отворени институционални архиви и др. Улеснява публикуването и комуникацията на изследователите и студентите в отворени институционални архиви. Във всеки институционален архив се публикуват защитени магистърски тези и докторски дисертации.

Източници:

1. Eurydice Network, National Education Systems, Norway, Third Cycle (PhD) Programmes
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-54_en
2. ENIC-NARIC Networks, Country pages
<http://www.enic-naric.net/index.aspx>
3. Nuffic
<https://www.nuffic.nl/en/diploma-recognition/foreign-education-systems>
4. Norwegian Agency for Quality Assurance in Education – NOKUT
<https://www.nokut.no/en/services/>
5. Regulations on degrees and vocational education, protected title and normative study time at universities and colleges (16.12.2005)
<https://lovdata.no/dokument/SF/forskrift/2005-12-16-1574>
6. European Commission/EACEA/Eurydice, The European Higher Education Area in 2015: Bologna

Process Implementation Report.

https://eacea.ec.europa.eu/sites/eacea-site/files/european_higher_education_area_bologna_process_implementation_report.pdf

7. Norwegian Open Access, research and research administrative communities (NORA)

<http://www.openaccess.no/>

8. BIBSYS Brage

<https://brage.bibsys.no/xmlui/>

В. Лозанова

ПОЛША

Националното законодателство позиционира докторантските програми и степени от трети цикъл на Болонския процес в ниво 8 от НКР. Програмите се разработват от институциите и подлежат на оценяване от Полския комитет по акредитация.

Институциите, които имат право да предоставят такива програми и степени, са:

- звена на висши училища от университетски тип;
- научноизследователски институти – звена на Полската академия на науките и институциите за научноизследователска и развойна дейност.

Продължителността на програмите е между 3 и 4 години.

Програми в рамките на дисциплини от различни научни области. Присъждат се степените:

- doctor (doktor);
- doctor habilitatus (doktor habilitowany).

Програми в рамките на различни художествени дисциплини. Присъждат се степените:

- doctor of arts (doktor sztuki);
- doctor habilitatus of arts (doktor habilitowany sztuki).

Изискванията за придобиване на докторска степен включват:

- завършване на курса на обучение;
- успешно полагане на задължителни изпити;
- успешна публична защита на докторска дисертация.

Успешно завършилите курса на обучение получават Сертификат, който обаче НЕ удостоверява придобита докторска степен. За тази цел докторантът трябва да е изпълнил и трите задължителни изисквания.

Институциите нямат задължение да издават ЕДП на притежателите на докторска степен.

Източници:

1. Eurydice Network, National Education Systems, Poland, Third Cycle (PhD) Programmes
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-56_en
2. ENIC-NARIC Networks, Country pages
<http://www.enic-naric.net/index.aspx>
3. Nuffic
<https://www.nuffic.nl/en/diploma-recognition/foreign-education-systems>
4. Ministry of Science and Higher Education
<http://www.nauka.gov.pl/en/higher-education-system/>
5. Law on Higher Education

http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/ff45b4be7d6682f90d4755ddc6373a70.pdf

6. Law on Academic Degrees and Title and Degrees and Title in the Arts (14 March 2003)

http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/b26ba540a5785d48bee41aec63403b2c.pdf

7. Regulation of the Minister of Science and Higher Education (8th August, 2011) on the nostrification of academic degrees and degrees related to art study obtained abroad

http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2013_05/9462b24c09283794d8264737cfa20647.pdf

8. Polish Accreditation Committee

<http://www.pka.edu.pl/en/>

В. Лозанова

ПОРТУГАЛИЯ

Всички програми във висшите (включително професионалните) училища трябва да бъдат акредитирани от Агенцията за оценка и акредитация на висшето образование (Agência de Avaliação e Acreditação do Ensino Superior), преди да получат официално признаване от Главната дирекция за висше образование към Образователното министерство на Португалия. Счита се, че този двуфазов процес гарантира както непредубеденост при оценяване на висшето образование, така и негово-

то качество.

Обичайната продължителност на програмите е между 6 и 8 семестъра. Докторантурата се равнява на приблизително 180 ECTS-кредита.

Присъждането на докторска степен става след публична защита/представяне на теза, сбор от тясно свързани научни изследвания с практическо значение или оригинална творба/и (за докторанти в областта на изкуствата). Дипломата се издава заедно с ЕДП на португалски и английски език.

Източници:

1. ENIC-NARIC: Portugal

http://www.enic-naric.net/portugal.aspx#anc05_40

2. Eurydice: Portugal

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/portugal_en

3. Direção-Geral do Ensino Superior, NARIC

<http://www.dges.mec.pt/en>

4. Agência de Avaliação e Acreditação do Ensino Superior

<http://www.a3es.pt/en>

Райна Стойкова

РУМЪНИЯ

Според Закона за националното образование (раздел 12, чл. 158, ал. 1) докторантурата в Румъния представлява трета степен на висшето образование, като съответства на ниво 8 от НКР.

В Закона за националното образование е постановено, че програмите за

обучение на докторанти се организират от акредитирани или временно оторизирани структури за обучение на докторанти (școli doctorale). Всяка такава структура се оценява поотделно за всяка област, за която притежава акредитация. Оценяването се извършва от

Румънската агенция за осигуряване на качество във висшето образование (Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Superior – ARACIS) или от друга национална или чуждестранна агенция за осигуряване на качество. Системата от критерии и методология за оценяване се определя от Министерството на образованието, научните изследвания, младежта и спорта въз основа на предложения на ARACIS, Националният съвет за научни изследвания (Consiliul Național al Cercetării Științifice – CNCS) и Националният съвет за атестиране на университетските звания, дипломи и сертификати (Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare – CNATDCU). Всяка структура за обучение на докторанти се оценява периодично, на всеки 5 години.

Докторантските програми в Румъния са два вида: научни и професионални.

Научните имат като краен резултат създаването на оригинално научно познание, съпоставимо на международно ниво. Научните докторантски програми са необходимо условие за кариера в системата на висшето образование.

Професионалните докторантски програми, в изкуствата и спорта, имат като краен резултат създаването на оригинално научно познание, творба на изкуството или спортни постижения на национално и международно ниво.

Учебната и научноизследователската програма на всеки докторант се определят от научния ръководител и от структурата за обучение на докторанти.

Продължителността на обучението в докторантура обикновено е 3 години. В специални случаи може да се увеличи с 1 – 2 години с одобрението на университетския сенат, по предложение на

научния ръководител. Обучението може да се прекъсва по основателни причини в съответствие с правилника за обучение на докторанти на съответната институция.

Броят на присъжданите ECTS-кредити за обучение в докторантска програма се определя самостоятелно от всеки университет съобразно областта на науката или изкуствата.

Програмите за обучение на докторанти могат да се провеждат само в дневна форма на обучение. Изискванията за необходимото присъствие се определят от ръководството на висшето училище, което организира въпросната програма, в съответствие с методология, разработена от Министерството на образованието, научните изследвания, младежта и спорта.

След успешна защита на докторска дисертация съответната структура за обучение на докторанти издава **сертификат (adeverință)**, който удостоверява преминалата програма за обучение в докторска степен.

След завършване на програма за обучение в докторантура се издава **диплома за докторска степен (diplomă de doctor)**. Дипломата указва, че притежателят има докторска степен, посочена е дисциплинарната или интердисциплинарната област.

Завършилите научна докторантска програма получават диплома и научно звание „доктор“, с акроним Dr., а завършилите професионална докторантска програма получават диплома и професионално звание „доктор“, с акроним Dr. P.

Докторската дисертация е публичен документ и като такъв се публикува с нейните приложения на сайт, управляван от Министерството на образованието, научните изследвания, младежта и спорта в съответствие с приложимите авторски права.

Източници:

1. Legea educației naționale nr. 1/2011

<http://www.edu.ro/legisla%C8%9Bie-organizare-%C8%99i-func%C8%9Bionare-0>

2. OMENCS nr. 5923/06.12.2016 pentru aprobarea Metodologiei privind recunoașterea diplomei de doctor și a titlului de doctor în științe sau într-un domeniu profesional, obținute în străinătate

<https://cnred.edu.ro/sites/default/files/OM-5923-2016.pdf>

3. Recognition of doctorate diploma and of PhD. in science or in a professional field, obtained abroad

<https://cnred.edu.ro/en/recognition-of-doctorate-diploma-and-of-PhD-in-science-or-in-a-professional-field>

Й. Илиев

РУСИЯ

Присъждането на научни степени се регулира от Федералния закон „За науката и държавната научно-техническа политика” от 23.08.1996 г. № 127-ФЗ, както и от други подзаконови нормативни актове. Научните степени не са включени в образователната система, защото са резултат от официалното признаване от държавата и обществото на постиженията в областта на науката и изследването. В същото време условието за получаване на научна степен е наличието на предходно висше образование, така че те са логично продължение на съответното образователно ниво и са тясно свързани с образователната система на Русия.

Научните степени са на две нива: „кандидат на науките” (кандидат наук) и „доктор на науките” (доктор наук).

Научната степен „кандидат на науките” отговаря на ниво 8 от проекта на руската НКР и на ниво 8 от Европейската квалификационна рамка – ЕКР (European Qualifications Framework – EQF). Придобиването й изисква 3- или 4-годишно докторантско обучение в аспирантура и успешна защита на дисертация. Получаването на степента е възможно и без завършване на обучение в аспирантура. За тази цел кандидатът трябва да има

висше образование (специалист или магистърска степен) и може да заема съответни научни длъжности, като в рамките на период не повече от 3 години подготвя дисертацията си. След успешната защита на дисертацията той получава научната степен „кандидат на науките”.

Научната степен „доктор на науките” отговаря на ниво 9 от проекта на руската НКР и на ниво 8 от ЕКР. Тя може да бъде придобита след присъждането на степента „кандидат на науките”. Единият начин за придобиване е продължаване на докторантурата до 3 години и подготовка на дисертация, след което следва защита на дисертацията и присъждане на степента. Другият начин е без преминаване на докторантура, със заемане на съответните научни длъжности и подготвяне на докторска дисертация в течение на не повече от 2 години, след което следва защита и присъждане на степента.

След докторантското обучение в аспирантура се издава диплома за завършване на аспирантура заедно с ЕДП. Към дипломата за присъждане на научната степен „кандидат на науките” и дипломата за присъждане на научната степен „доктор на науките” не се издава ЕДП.

Източници:

1. Уровни образования РФ
<http://nic.gov.ru/ru/inrussia/eduinfo/levels>
2. Признание ученых степеней и званий
<http://nic.gov.ru/ru/proc/science>
3. Russian Federation
<http://www.enic-naric.net/russian-federation.aspx>

Л. Дърмонова

САЩ

Институциите за висше образование се ползват със значителна автономия и в повечето случаи те самите предприемат мерки за външно оценяване на собствените си докторантски програми и докторанти. На федерално ниво се събират статистически данни за докторантските програми, например: Survey of Earned Doctorates, Survey of Doctorate Recipients, Time to Degree of U.S. Research Doctorate Recipients и други. Качеството се следи например от програма за научни изследвания на докторантите, администрирана от Националния съвет за научни изследвания.

Програмите в САЩ са изключително разнообразни. Класифицират се по различни признаци. Например Националната фондация за наука ги разглежда по научни области. За други цели се подразделят на научни и професионални.

Продължителността зависи от институциите и от други фактори, например

дали се постъпва в докторантура след бакалавърска степен, предвидено време за преподавателска дейност (teaching assistant), финансиране и други. В Станфордския университет продължителността на обучението в докторантура е 4 – 5 години за редовно обучение.

Обучението е силно зависимо от традициите на съответната институция, в която то се провежда.

Има различни видове докторски степени, чиито названия и абривиатури зависят от институцията, в която са придобити. По съдържание и ниво на образование те са еквивалентни на „доктор по философия“ (PhD).

Обикновено след защитата дисертацията се публикува от университета и се осигурява нейната достъпност за академичната общност в електронен формат. Много дисертации след това се публикуват като академични монографии с търговска цел.

Източници:

1. Doctor's degree-research/scholarship
<https://surveys.nces.ed.gov/ipeds/VisGlossaryPopup.aspx?idlink=941>
2. Doctor's degree-professional practice
<https://surveys.nces.ed.gov/ipeds/VisGlossaryPopup.aspx?idlink=942>
3. Organization of U.S. Education
<https://www2.ed.gov/about/offices/list/ous/international/usnei/us/edlite-org-us.html>
4. US Department of Education, „Structure of the U.S. Education System: Research Doctorate Degrees”
<https://www2.ed.gov/about/offices/list/ous/international/usnei/us/doctorate.doc>
5. Timetable for the Doctoral Degree
<https://ed.stanford.edu/academics/doctoral-handbook/timetable>

6. Recognition of Foreign Qualifications

<https://www2.ed.gov/about/offices/list/ous/international/usnei/us/edlite-visitus-forrecog.html>

Й. Илиев

СЛОВЕНИЯ

Акредитирането на висшите училища и програмите от първи, втори и трети цикъл на висше образование се осъществява от Агенцията за осигуряване на качество във висшето образование на Словения (Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu).

Стандартната продължителност на програмите е 3 години. Докторантските програми се равняват на 180

ECTS-кредита.

При успешно завършване на програмата докторантите получават диплома и научна степен „доктор на науките“ (doktor znanosti). В дипломата може да бъде посочена академичната област, в която се е обучавал докторантът, но тя не се посочва в присъдената степен. Заедно с дипломата се издава и ЕДП – на словенски и на един от официалните езици на ЕС.

Източници:

1. ENIC-NARIC: Slovenia

<http://www.enic-naric.net/slovenia.aspx>

2. Eurydice: Slovenia

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/slovenia_en

3. Zakon o Vrednotenju in Priznavanju Izobraževanja

<http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5284>

4. Nacionalna Agencija Republike Slovenije za Kakovost v Visokem Šolstvu

<http://www.nakvis.si/en-GB/Content/Details/8>

5. Council of the Slovenian Quality Assurance Agency for Higher Education, Criteria for the Accreditation and External Evaluation of Higher Education Institutions and Study Programmes

<http://www.nakvis.si/en-GB/Content/Details/7>

Р. Стойкова

УКРАИНА

Украинската образователна система е в **процес на реформиране**. Образователно-квалификационните степени „младши специалист“ и „специалист“ се очаква постепенно да бъдат премахнати. Това се отнася и до научната степен „кандидат на науките“ (Kandydat Nauk). Програмите за обучение за степента „кандидат на науките“ продължават в определения срок, в случай че приемането в тях е започнало до новия Закон за висшето образование. Горепосочените степени следователно са

запазени в момента в структурата на висшето образование и могат да се разглеждат като нива/степени на преходния период.

Лицензирането и акредитацията са компонентите на външната система за осигуряване на качество. Лицензирането е процедура за признаване способността на юридическото лице да извършва образователни дейности по определена специалност на определено ниво на висшето образование в съответствие с

образователните стандарти. Лицензът се издава от Министерството на образованието и науката въз основа на експертен доклад на Националната агенция за осигуряване на качество във висшето образование.

Акредитацията на образователната програма дава оценка на образователната програма и/или образователната активност на висшето училище по тази програма по отношение на съответната специалност и дава възможност на висшето училище да издава държавна диплома по специалността.

„Доктор на изкуствата” е образователно-творческа степен, получена на трето ниво на висшето образование, базирано на магистърска степен. Периодът за подготовка е 3 години в творческо следдипломно обучение (аспирантура). Обемът на образователния компонент на образователно-творческата програма е 30 – 60 ECTS-кредита.

Присъждането на степен „доктор на изкуствата” се осъществява от постоянен или еднократен специализиран академичен съвет на висше училище, акредитирано от Националната агенция за осигуряване на качество във висшето образование, въз основа на публична защита на художествените постижения под формата на творчески артистичен проект.

„Доктор по философия” е образователна и в същото време първа научна степен, получена на трето ниво на висше образование въз основа на магистърска степен. Периодът на подготовка в аспирантура е 4 години. Обемът на образователния компонент на образователно-научната програма е 30 – 60 ECTS-кредита.

Присъждането на докторска степен по философия се извършва от постоянен или еднократен специализиран академичен съвет на висше училище или научна институция, акредитирани от Националната агенция за осигуряване на

качество във висшето образование, в резултат на успешното завършване на съответната образователно-научна програма и публична защита на научните постижения под формата на дисертация.

„Доктор на науките” е научна степен, получена въз основа на степента „доктор по философия”. Включва придобиване на най-високи компетентности в областта на разработването и прилагането на изследователска методология, провеждане на оригинални изследвания, получаване на научни резултати, които да осигурят решаването на важен теоретичен или приложен проблем, имат национално или световно значение и се публикуват в научни списания.

Степента „доктор на науките” се присъжда от постоянен специализиран академичен съвет на висше училище или научна институция, акредитирани от Националната агенция за осигуряване на качество във висшето образование, въз основа на публична защита на научните постижения под формата на дисертация или монография/набор от статии, публикувани в национални и/или международни периодични издания, списъкът на които е одобрен от централния изпълнителен орган в областта на образованието и науката.

Документ за висше образование по държавен стандарт се издава от висше училище само при акредитирана образователна програма. При неакредитирана образователна програма висшите училища издават собствен (недържавен) стандартен документ за висше образование съгласно Закона за висше образование.

Неразделна част от дипломата за бакалавърска, магистърска степен, доктор по философия/доктор на изкуствата е ЕДП, което съдържа структурирана информация за завършеното образование – резултатите от обучението (наименованията на дисциплините, получените оценки и броя ECTS-кредити),

както и информация за националната система за висше образование в Украйна.

Информацията е на английски и украински език.

Източници:

1. ЗАКОН УКРАЇНИ

Про вищу освіту

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>

Про освіту

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/paran1875#n1875>

Про затвердження Порядку замовлення, видачі та обліку Додатка до диплома про вищу освіту європейського зразка (DIPLOMA SUPPLEMENT)

<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-10>

2. Национальный информационный центр Академической мобильности

<http://www.enic.in.ua/index.php/ru/sistema-obrazovania/vysshee>

3. ПРИЗНАНИЕ ИНОСТРАННЫХ ДОКУМЕНТОВ ОБ ОБРАЗОВАНИИ

<http://naric.in.ua/ru/tipichnyie-voprosy.html>

4. Визнання іноземних документів

<https://mon.gov.ua/ua/ministerstvo/poslugi/viznannya-inozemnih-dokumentiv>

5. Ukraine

http://www.enic-naric.net/ukraine.aspx#anc08_52

Л. Дърмонова

УНГАРИЯ

Акредитирането на всички висши училища (включително докторските училища към университетите) и програмите, предлагани от тях, се осъществява от унгарската Агенция по акредитация (Hungarian Accreditation Committee).

Програмите за придобиване на докторска степен са разделени на два етапа. Първият етап е обучителен и неговата стандартна продължителност е 2 години. В края на този етап се полага изпит и се преминава към следващия етап – индивидуална изследователска работа и публична защита на докторска теза. Вторият етап е с продължителност до 3 години и може да бъде удължен с

още една при необходимост. *Първият етап не е задължителен.* Кандидатите могат да се подготвят и самостоятелно за втория етап.

При успешно завършване на първия етап на програмата докторантите получават 120 ECTS-кредита. Вторият етап се равнява на 180 ECTS-кредита (за курс на обучение 6 семестъра).

След защита на тезата докторантите получават степента „доктор по философия“ (PhD/Dr.) или съответно „доктор по либерални изкуства“ (Doctor of Liberal Arts – DLA/Dr.) – в областта на изкуството. Поставя се *пред* името.

Източници:

1. ENIC-NARIC: Hungary

<http://www.enic-naric.net/hungary.aspx>

2. Eurydice: Hungary

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/hungary_en

3. Higher Education Programmes for Foreign Students in Hungary

http://www.mfa.gov.hu/NR/rdonlyres/6F6EFD1F-C406-4E57-8D70-0933F8423F6A/0/Campus_Hungary_Program.pdf

4. Study in Hungary

<http://www.campushungary.org/study-in-hungary-menu>

5. Hungarian Accreditation Committee

<http://www.mab.hu/web/index.php?lang=en>

6. In Hungary with a Foreign Degree or Certificate? First Steps of Recognition

https://www.felvi.hu/for_foreigners/useful_cues/in_hungary_with_foreign_certificate

7. ENIC-NARIC, Hungary

https://www.oktatas.hu/kepesitesek_elismertetese/english/

Р. Стойкова

ФИНЛАНДИЯ

Само университетите имат право да провеждат обучение на докторанти и да присъждат докторски степени. Продължителността им не е определена законодателно, но университетите се придържат към 4-годишни програми.

Центърът за оценка на образованието във Финландия (Finnish Education Evaluation Centre – FINEEC) оценява програмите за обучение на докторанти.

Докторските степени съответстват на ниво 8 от НКР.

Програмите и присъжданите степени са аналогични на тези в Швеция.

Университетите имат право да организират и провеждат съвместни докторантски програми. На притежателите на докторска степен се издава ЕДП.

Публикуване на докторските дисертации е в компетенциите на университетите. Дисертацията трябва да бъде обществено достъпна 10 дни преди защитата. Тя се депозира в университетската библиотека. Всяка институция има свои правила и изисквания за публикуване на дисертационните трудове, които са разписани във вътрешни правила (пример: виж изт. № 8 – University of Eastern Finland).

Източници:

1. Eurydice Network, National Education Systems, Finland, Third Cycle (PhD) Programmes
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-25_en
2. ENIC-NARIC Networks, Country pages
<http://www.enic-naric.net/index.aspx>
3. Nuffic
<https://www.nuffic.nl/en/diploma-recognition/foreign-education-systems>
4. Finnish National Agency for Education
http://www.oph.fi/english/education_system/higher_education
5. The Finnish Education Evaluation Centre (FINEEC)
<https://karvi.fi/en/higher-education/>
6. Act and Government Decree on the National Framework for Qualifications and Other Competence Modules (120/2017, in force on 1 March 2017)
http://www.oph.fi/download/182107_Government_Decree_120-2017_27.2.2017_.pdf
7. Ministry of Education and Culture
<http://minedu.fi/en/higher-education-and-degrees>
8. University of Eastern Finland, Library, Publishing of Doctoral Dissertations
<http://www.uef.fi/en/web/kirjasto/ita-suomen-yliopiston-julkaisuohjeet>

В. Лозанова

ФРАНЦИЯ

Департаментите за обучение на докторанти са тематично организирани и в тях са включени няколко изследователски екипа от една или няколко институции. Всеки департамент е свързан с университет или друга институция за висше образование, акредитирана да предлага програми за придобиване на докторска степен в областта, в която е специализиран департаментът. Въпреки че формално са свързани с една институция, департаментите могат да координират работата на екипи от изследователи от няколко съакредитирани (съвместно акредитирани) или свързани институции. Съакреди-

тираните институции присъждат докторска степен самостоятелно, докато свързаните институции могат да направят това само със съгласието на основната институция, към която е съответният департамент.

Департаментите се акредитират от Министерството на висшето образование и научните изследвания.

Стандартната продължителност на програмите за придобиване на степен „доктор” (PhD) е *шест* семестъра (в редки случаи – осем). Придобиването на докторска степен води до получаване на 180 ECTS-кредита (за 3-годишен курс на обучение).

Източници:

1. An exploration of the use and potential use of the European Qualifications Framework in qualifications recognition procedures of four ENIC-NARIC centres
<http://www.ciep.fr/sites/default/files/migration/en/enic-naricfr/docs/european-qualifications-framework-report.pdf>
2. Eurydice: France
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/france_en
3. Higher Education in France: How Does it Work?
<http://www.sorbonne-university.com/students/higher-education-in-france/>
4. ENIC-NARIC: France
http://www.enic-naric.net/france.aspx#anc08_17
5. Study in France
<https://www.campusfrance.org/en>

Райна Стойкова

ЧЕХИЯ

Повечето програми подлежат на акредитация от Националната служба за акредитация на висшето образование (Národní akreditační úřad pro vysoké školství). В случаите, в които висшето училище притежава институционална акредитация за конкретна образователна област/и, съответната програма може да бъде одобрена и от самото училище.

Продължителността на програмите е най-малко 3 и най-много 4 години. Висшите училища взимат самостоятелно решение относно продължителността на конкретна програма.

По отношение на програмите за придобиване на докторска степен кредитната система не се прилага повсеместно. Ситуацията е различна дори в отделните факултети на една образова-

телна институция.

Всеки успешно завършен цикъл на висше образование приключва с издаване на диплома и дипломно приложение, удостоверяващи придобитата

академична степен. Завършилите докторанти получават степента „доктор“ (Ph.D.). Преди 1 септември 2016 г. съществува и „доктор по теология“ (Th.D.). *Поставя се след името.*

Източници:

1. ENIC-NARIC: Czech Republic

http://www.enic-naric.net/czech-republic.aspx#anc03_13

2. Eurydice: Czech Republic

https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/czech-republic_en

3. Recognition of Foreign Higher Education in the Czech Republic

<http://www.msmt.cz/areas-of-work/tertiary-education/recognition-of-foreign-higher-education-in-the-czech?lang=2>

4. Higher Education in the Czech Republic, 2008

http://www.msmt.cz/uploads/Areas_of_work/higher_education/Higher_Education_in_the_Czech_Republic_2008.pdf

5. National Accreditation Bureau for Higher Education

<https://www.nauvs.cz/index.php/en/>

6. Act on Higher Education Institutions and on Amendments and Supplements to Some Other Acts

<https://www.nauvs.cz/attachments/article/132/The%20Higher%20Education%20Act.pdf>

7. Statute of the National Accreditation Bureau for Higher Education

<https://www.nauvs.cz/attachments/article/131/Statute%20of%20the%20NAB.pdf>

8. Government Regulation No. 274/2016 Coll., of 24 August 2016 on standards for accreditation in higher education

<https://www.nauvs.cz/attachments/article/132/Government%20Regulation%20No.%20274-2016%20Coll.,%20on%20standards%20for%20accreditation%20in%20higher%20education.pdf>

Райна Стойкова

ШВЕЙЦАРИЯ

След въвеждането на Закона за подкрепа и координация на висшето образование (Hochschulförderungs- und -koordinationsgesetz – HFKG) институционалната акредитация е задължителна за всички публични и частни висши училища, които искат да се обозначат като „университет“, „специализирано висше училище“ (Fachhochschule) или „педагогическо висше училище“ (Pädagogische Hochschule). Изискванията са определени в член 30 на HFKG.

Институционалните акредитации се провеждат от Агенцията за акредитация и осигуряване на качество.

Органът за вземане на решения е швейцарският Акредитационен съвет, който дава печат за качество на акредитирания университет.

За програмите за обучение няма задължение за акредитация. Като част от институционалната акредитация висшите училища демонстрират, че тяхната система за осигуряване на качество обхваща всички области, включително и програмите за обучение. Акредитацията на програмите за обучение в областта на медицината е предвидена освен в HFKG и в специален закон.

Придобиването на ОКС „магистър“ дава право на докторантура в

университетите (без специализираните и педагогическите висши училища) във всички специалности.

Условията за докторантура се определят от отделните университети, като се вземат предвид институционалните особености. Традиционният модел е докторантите да планират и пишат дисертационния си труд под наблюдението на научен ръководител. По-нови форми на докторантура са структурираните докторантски програми под различни форми (Graduate School или програми). Те често се основават на сътрудничество между институциите.

Продължителността на докторантурата зависи от университета и варира в

зависимост от предметната област и конкретните обстоятелства. При всички случаи е най-малко 3 години.

За докторантските програми не е определен обхват на ECTS-кредити. Възможно е предоставянето на ECTS-кредити за елементи от учебната програма.

Университетите присъждат унифицирана докторска степен – Dr. Като английски превод се използва PhD. При определени условия се присъжда и Doktor der Medizin (Dr. med.).

Моделът на ЕДП за университетите съответства на образеца, разработен от работната група на ЕС, Съвета на Европа и ЮНЕСКО. Издава се на езика за обучение в университета и на английски език.

Източници:

1. Schweiz Studiengänge im dritten Studienzyklus (Doktorandenprogramme)
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-108_de
2. Institutionelle Akkreditierung
http://aaq.ch/download/akkreditierung_alle%20/institutionelle_akkreditierung/2016-01-01-Dokumentation-Institutionelle-Akkreditierung-DE.pdf
3. Akkreditierung
<http://aaq.ch/akkreditierung/programmakkreditierung/>
4. Doktorat
<https://www.swissuniversities.ch/de/hoerschulraum/qualifikationsrahmen/doktorat/>
5. Diploma Supplement
<https://www.swissuniversities.ch/de/services/anerkennung-swiss-enic/diploma-supplement/>

Л. Дърмонова

ШВЕЦИЯ

Висшите училища, които са одобрени да провеждат обучение и да присъждат степени на висше образование от трите цикъла на Болонския процес, имат право да организират докторантски програми в избрани от тях области. Програмите са обект на оценка от Шведския компетентен орган за висшето образование (Swedish Higher Education Authority – UKÄ).

Докторантските програми съответстват на ниво 8 от НКР.

Видове програми и степени

1. Основни квалификации/степени

- степен „доктор“ (Doktorsexamen) – присъжда се на докторант, който е завършил съответната програма, с продължителност от минимум 4 години, публично е защитил докторска дисертация и е придобил 240 ECTS-кредита, 120 от които са присъдени за успешно защитената докторска дисертация.

- степен „лиценциат” (Licentiatexamen) – присъжда се на студент, който е завършил съответната програма, с продължителност от минимум 2 години, защитил е дипломна теза и е придобил 120 ECTS-кредита, 60 от които са присъдени за успешно защитената дипломна теза.

Висшите училища имат право да приемат тази степен като междинен етап в процеса на придобиване на степен „доктор” (Doktorsexamen).

2. Квалификации/степени в областта на изящните, приложните и сценичните изкуства

- степен „доктор” (Konstnärlig licentiatexamen) – присъжда се на докторант, който е завършил съответната програма, с продължителност от мин. 4 години, публично е защитил докторска дисертация и е придобил 240 ECTS-кредита, 120 от които са присъдени за успешно защитената докторска дисертация.

- степен „лиценциат” (Konstnärlig doktorsexamen) – присъжда се на студент, който е завършил съответната програма, с продължителност от мин. 2 години, защитил е дипломна теза и е придобил 120 ECTS-кредита, 60 от които са присъдени за успешно защитената

дипломна теза.

Висшите училища имат право да приемат тази степен като междинен етап в процеса на придобиване на степен „доктор” (Doktorsexamen). На притежателите на докторска степен се издава ЕДП.

Системата за публикуване на докторските дисертации е в компетенциите на университетите. Дисертацията трябва да бъде обществено достъпна 21 дни преди защитата, така че всеки да може да я прочете и да подготви въпроси по нея. За тази цел копие от нея е публично достъпно на интернет страницата на всеки университет, обикновено това е страницата на университетската библиотека.

Пример:

Учените и студентите от Университета в Лунд са длъжни да регистрират научните си публикации в информационната система за научни изследвания LUCRIS. Политиката за публикуване препоръчва, когато е възможно, пълният текст да бъде с отворен достъп или чрез публикуване в списание с отворен достъп, или в списание, което позволява самоархивиране. Последното означава, че изследователят лично качва версия в LUCRIS.

Източници:

1. Eurydice Network, National Education Systems, Sweden, Third Cycle (PhD) Programmes
https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/third-cycle-phd-programmes-80_en
2. ENIC-NARIC Networks, Country pages
<http://www.enic-naric.net/index.aspx>
3. Nuffic
<https://www.nuffic.nl/en/diploma-recognition/foreign-education-systems>
4. Swedish Council for Higher Education
<https://www.uhr.se/en/start/recognition-of-foreign-qualifications/the-swedish-education-system/>
<https://www.studera.nu/startpage/doctoral-studies/degrees/qualification-levels/>
<https://www.uhr.se/en/start/laws-and-regulations/Laws-and-regulations/The-Higher-Education-Ordinance/Annex-2>
5. Swedish Higher Education Authority (UKÄ)
<http://english.uka.se/about-us/what-we-do.html>
6. Lund University Publications, Lund University Libraries,
<http://lup.lub.lu.se/search/>

ПРЕДСТАВЯМЕ ВИ

ПОЛИТИКА ЗА ПУБЛИКУВАНЕ НА УНИВЕРСИТЕТА НА ТУРКУ, ФИНЛАНДИЯ

С решение на ректора от 28 август 2016 г. е утвърдена политиката за публикуване на Университета на Турку във Финландия. Мотото на Университета „От свободни хора за свободна наука“ е отражение на начина, по който той функционира.

В документа се посочва, че откритостта е съществена част от науката, която предоставя научното знание на хората. Отвореното публикуване увеличава надеждността на науката, условията за научни изследвания, както и потенциала за използване на науката при вземането на решения. Това допринася за намаляване на разликата в знанията между развиващите се и развитите страни.

Университетът е част от международната научна общност, което е основание за присъединяването му към международните декларации на университетите за отворено публикуване. През 2006 г. Организацията на университетите във Финландия (UNIFI) подписва Берлинската декларация за отворен достъп до научното и хуманитарното знание (The Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities) и се присъединява към изявлението на Лигата на европейските научноизследователски университети (LERU statement on Open Access to Research Publications) за отворения достъп. Университетът съгласува своята политика и с Рамковата програма на ЕС за научни изследва-

ния, която изисква предоставяне на отворен достъп до публикациите, изготвени в рамките на публично финансирани проекти и изследвания.

На национално равнище *Инициативата за отворена наука и научноизследователска дейност* (Open Science and Research Initiative) на Министерството на образованието и културата препоръчва публикуването на резултатите от научноизследователската дейност с отворен лиценз (CC BY 4.0) или с отворен код. Освен това националните агенции за финансиране на научни изследвания, като Финландската академия и Финландската агенция за финансиране на иновациите, изискват отворен достъп до публикациите, изготвени в рамките на финансираните от тях проекти и дейности.

Стратегията на Университета на Турку има за цел да създаде оперативна култура, в която принципите на отворената наука да се следват на всяко ниво и да се насърчават учените да предоставят достъп до публикациите си дори когато това не се изисква от финансиращия орган.

Основни принципи на политиката за отворен достъп

1. Отвореният достъп трябва да се предоставя до научни публикации, създадени в университета, ако това е позволено от условията на издателя. Принципите на отворения достъп се

прилагат за всички, които провеждат изследвания в университета, и за учените, които работят съвместно с университета. Платформа за публикуване е научноизследователската информационна система, поддържана и управлявана от Университета.

2. Достъп до публикации може да се предоставя в съответствие с напълно отворения модел – Gold Open Access или с паралелната система за публикуване – Green Open Access. Университетът *не препоръчва* публикуването с хибридният модел – Hybrid publishing. Установените практики в областта на науките могат да бъдат следвани при публикуването и на книги.

3. Дисертациите трябва да бъдат свободно достъпни в архива за публикации на университета, с изключение на дисертациите, публикувани в търговски платформи. За кумулативните дисертации (т.е. базирани на отделно публикувани научни работи/статии, свързани помежду си чрез съдържанието) е необходимо поне резюмето да бъде свободно достъпно.

4. Ученият избира канала за публикация, който намира за най-подходящ по отношение на качеството и ефективността му.

- Отвореността на публикацията (Gold/Green Open Access) е важен фактор при избора на канал за публикуване.

- Авторите на публикации се насърчават, доколкото е възможно, да задържат правата върху публикациите, за да могат да ги използват и в бъдеще.

- Бъдещото използване на публикациите няма да бъде ненужно ограничавано, а условията за ползване трябва да са ясно посочени. Това означава, че използването на стандартния машинно четим формуляр CC BY 4.0.² е препоръчителен за публикациите.

5. На изследователите се препоръчва да придобият международен ORCID³ идентификатор. Идентификаторът улеснява разпознаването на изследователите и техните публикации, например в ситуации, в които изследователят променя своето име, правописа или когато няколко изследователи носят същото име. С течение на времето ORCID ще намали дублираща се регистрация на информацията.

6. Разходите за публикуване обикновено са разходи, одобрени от финансиращия орган. В други случаи разходите за публикуване се покриват от факултета или департамента.

7. Информационната система е достъпна за учените и функционира като отворен архив за публикации. Това повишава видимостта, целостта и ефективността на публикациите. Те могат да бъдат намерени чрез онлайн търсачките.

- В информационната система трябва да е налична успоредна версия на окончателния рецензиран ръкопис, публикуван в платена платформа за публикации. Библиотеката търси разрешението на издателя и определя евентуално ембарго за

² CC BY 4.0 license – Позволява се на други хора да копират, препращат, споделят и представят публикация, за която ученият притежава авторското право, както и модифицираните и компилираните версии въз основа на публикацията, само ако името му е дадено като оригинален автор.

³ ORCID (Open Researcher and Contributor ID) identifier – Постоянен цифров код, който идентифицира учените. Той е връзка между учения и неговата професионална дейност, като гарантира универсално признание на научната му работа.

паралелно публикуване.

- Библиотеката записва паралелна версия на публикация, публикувана в отворен канал за публикуване (златен или хибриден отворен достъп) в Информационната система. Това не възпрепятства регистрирането на публикацията и в други съответни системи извън университета.

- Препоръчително е учените да направят препратка от паралелната публикация, регистрирана в Информационната система за научни изследвания, към оригиналната

публикация, за да се гарантира правилното натрупване на цитирания.

8. Предлагат се обучения, указания и инструкции за прилагане на отворения достъп.

9. Университетът популяризира видимостта на научните изследвания и публикациите както в обществото, така и между академичния и научен състав за създаване на вътрешна култура за отворена наука.

10. Реализацията на политиката за публикуване се наблюдава чрез използване на подходящи показатели.

Източник:

Publication Policy of the University of Turku, Decision of the Rector 28 August 2016

<https://www.utu.fi/en/research/open-science/Documents/Publication-Policy.pdf>

В. Лозанова

ПЛАТФОРМАТА EThOS НА БРИТАНСКАТА БИБЛИОТЕКА

Платформата EThOS (e-theses online service) стартира официално през 2009 г., но нейната подготовка започва няколко години преди това от консорциум, включващ Британската библиотека в сътрудничество с няколко университета и финансиране, осигурено от фондацията JISC (Joint Information Systems Committee – организация, която предоставя цифрови решения за образованието и научните изследвания в Обединеното кралство), организацията на научноизследователските библиотеки във Великобритания (Research Libraries UK) и други партньори. Постепенно към инициативата се присъединяват почти всички институции за висше образование във Великобритания. Дейността на EThOS се управлява и осигурява от Британската библиотека.

Целта на платформата е да повиши международната видимост и достъпност на защитените във Великобритания

докторски дисертации, като предоставя:

- пълен национален регистър на всички докторски дисертации, защитени в институциите за висше образование във Великобритания;
- свободен достъп до пълнотекстовото съдържание на възможно най-голям брой дисертации.

Понастоящем платформата съдържа приблизително 480 хил. записа на дисертации, защитени от началото на XIX в. до наши дни в 144 институции за висше образование. До около 260 хил. от тях е осигурен пълен достъп в PDF-формат: чрез собствен сървър или чрез препратки към репозиториуми на съответните институции. Работи се по сканирането на останалите. Всеки месец се добавят по 3 хил. записа и по 2 хил. пълни текста на дисертации. Осигуряването на достъп до тях се определя от отделните институции, например чрез:

- задължително електронно депозиране на новозащитените дисертации от авторите им;
- гарантиране на достъп до дисертациите чрез институционални репозиториуми;
- задаване на ниво на развитие на отделните репозиториуми;
- степенуване на приоритетите за дигитализиране на дисертации, налични в печатен вариант.

Въпреки отсъствието на изрични изисквания в нормативната уредба много организации, които предоставят финансиране за научноизследователска дейност, очакват резултатите от докто-

рантските проучвания да бъдат обществено достъпни. Поради това всички институции за висше образование във Великобритания се насърчават да участват активно в EThOS.

Развитието на EThOS продължава непрекъснато с участието както на институции, така и на потребители. Предвидено е надграждане на платформата чрез добавяне на нова информация. От юни 2015 г. е налична връзка с международните системи за идентифициране на автори ORCID и ISNI (International Standard Name Identifier, ISO 27729), както и DOI (Digital Object Identifiers).

Фигура 1. Примерен запис на данни за дисертация в EThOS

The screenshot shows the EThOS e-theses online service interface. At the top, there is a navigation bar with links for 'New search', 'Advanced search', and 'Search results'. On the right, there are buttons for 'Login / Register', 'About', 'Help', 'FAQ', and 'Follow'. Below the navigation bar, a grey bar contains the text 'Use this URL to cite or link to this record in EThOS:' followed by the URL 'http://ethos.bl.uk/OrderDetails.do?uin=uk.bl.ethos.601153'. The main content area features the University of Cambridge logo and the title 'Properties of expanding universes' by Stephen Hawking. The author's name is listed as 'Hawking, Stephen', with ORCID and ISNI identifiers provided. The awarding body and current institution are both listed as 'University of Cambridge', and the date of award is '1966'. Under 'Availability of Full Text', there is a message indicating that the full text is unavailable from EThOS and a link to the repository is provided: 'https://www.repository.cam.ac.uk/handle/1810/251038'. The abstract text is visible below, discussing the expansion of the universe and its implications. At the bottom, there is a table with fields for 'Supervisor', 'Sponsor', 'Qualification Name', 'Qualification Level', 'EThOS ID', 'DOI', and 'Keywords'.

Supervisor:	Not available	Sponsor:	Not available
Qualification Name:	Thesis (Ph.D.)	Qualification Level:	Doctoral
EThOS ID:	uk.bl.ethos.601153	DOI:	10.17883/CAM.11283
Keywords:	Cosmology		

Редица аспекти на платформата са уточнени в меморандум, изпълняващ ролята на рамка за сътрудничеството между Британската библиотека и институциите за висше образование. В този документ е изтъкнато значението на EThOS за преодоляване на ограниченията в достъпа и използването на научна информация чрез опростяване на възможността за ползване на докторските дисертации. Ползите са както за институциите, в които дисертациите са защитени, така също и за техните автори и всички други учени, които работят по съответната проблематика. Повишаването на видимостта, достъпността и възможностите за ползване на докторски дисертации се постигат чрез предоставяне на:

- изчерпателно описание на всички докторски дисертации, присъдени от институции за висше образование във Великобритания, без значение на тяхната достъпност, формат или място на съхранение;
- достъп от едно място до пълни-

те текстове на дисертациите;

- сигурно съхранение на дисертационните трудове с гарантирана възможност за достъп до тях;
- висококачествени метаданни, позволяващи на учените да намират търсената от тях дисертация, като данните могат да се използват и от репозиториумите на участващите институции;
- повишена видимост и ползване на дисертациите чрез предоставяне на метаданни на трети страни и насърчаване на тяхното използване;
- репозиторни функции на институциите, които не разполагат със собствен репозиториум, годен за осигуряване на отворен достъп до дисертации;
- възможност за достъп при поискване до дигитални копия на дисертации, налични само на хартия.

Чрез меморандума са ясно определени отговорностите в EThOS на институциите за висше образование и на Британската библиотека.

Таблица 1. Разпределение на отговорностите

Характеристики	Институции за висше образование	Британска библиотека
Сведения за дисертациите	Поддържане и визуализиране възможно най-изчерпателно на метаданните в репозиториум или каталог, включително резюме, научен ръководител, информация за финансиращия орган и именован идентификатор, когато е възможно.	Събиране на метаданни от институционални репозиториуми и осигуряване на тяхната достъпност за учените. Включване на препратки, позволяващи директен достъп на потребителите до дисертациите в институционалните репозиториуми.

	<p>Съобразяване на метаданните на репозиториума със стандарта за споделяне и трансфер на данни OIA-PRM (Open Archives Initiative – Protocol for Metadata Harvesting).</p>	
	<p>Осигуряване на информация за дисертации, отсъстващи от EThOS, чрез предоставяне на каталожни данни или сканирани титулни страници на дисертациите за каталогизиране.</p>	<p>Създаване на записи в EThOS въз основа на придобитата информация. Търсене на възможности за попълване на липсващи данни с оглед поддържането на пълни сведения за дисертациите, защитени във Великобритания.</p>
Пълни текстове на дисертациите	<p>Указване дали се позволява включването на пълнотекстово съдържание в EThOS.</p>	<p>При получено позволение дисертациите се включват в EThOS посредством препратка, предоставена от институцията. Не се приемат дисертации без позволение от институцията съгласно меморандума за сътрудничество.</p>
	<p>Осигуряване на метаданни с информация за забрани или ограничения относно пълния достъп до записите в институционалните репозиториуми.</p>	<p>Събиране и показване на налични данни за дисертации, на които са наложени забрани, включително ясна и точна информация за тези забрани. Не се позволява достъп до дисертация, върху която е наложена забрана, до изтичането на периода на забраната.</p>
Метаданни и права върху интелектуалната собственост	<p>Уведомяване на авторите за собствените им права и за правата на тези, чиито произведения имат намерение да използват в своята дисертация.</p>	<p>Гарантиране, че потребителите, изтеглящи дисертации от EThOS, могат да се проследят при необходимост в случай на некоректно ползване на дисертация. Потребителите приемат реда и условията за достъп, преди да могат</p>

		да изтеглят всяка една дисертация.
	Гарантиране, че авторите разбират собствените си права и правата на тези, чиито произведения използват в своята дисертация, при нейното подаване в институционален репозиториум и/или EThOS.	Авторските права върху метаданните принадлежат на предоставящата институция и на Британската библиотека.
	Позволяване на EThOS да споделя метаданни, извлечени от институционални репозиториуми, с други услуги, които повишават видимостта на дисертациите, съобразени с условията на достъп на отделните репозиториуми.	Метаданните са достъпни за машини за търсене и управление на интернет ресурси. Предоставянето на метаданни за комерсиални цели се преценява за всеки отделен случай. Метаданни от EThOS могат да се включат в продукти на Британската библиотека и такива, които генерират приходи с цел повишаване на тяхната видимост.
	При получаване на заявление за премахване на дисертация от EThOS предприемат подходящи действия за удостоверяване на самоличността на заявителя като автор на дисертацията или притежаващ съответните авторски права.	Процедура на работа съобразно стандартната политика на Британската библиотека. След валидиране на заявителя институцията премахва дисертацията в рамките на един работен ден.
Използване на съдържание на EThOS от институциите	Всяка от институциите може да изтегля метаданни, електронни или впоследствие дигитализирани дисертации от EThOS и да ги възпроизвежда на собствения си институционален репозиториум.	Установяване на услуга или друг механизъм за обмен, чрез който институциите могат да използват данни от EThOS и да добавят дигитализирани дисертации в собствения си репозиториум (ако дисертацията е защитена в съответната институция).
Съхраняване и достъп		Поддържане и съхраняване на дисертациите в

		<p>електронен формат по такъв начин, че да са достъпни за незабавно изтегляне. Осигуряване на необходимия размер на хранилището за съхранение, за да отговори на очакваното търсене.</p> <p>Съхраняване на дисертациите в електронен формат на защитени сървъри и използване на системи за редовното им резервно копиране, за да се поддържа тяхната наличност. Разработване на стратегия за дългосрочното съхранение на дисертациите в EThOS и работа със заинтересовани институции за висше образование за съхраняване на всички дисертации извън EThOS, където е необходимо.</p>
<p>Дигитализиране на дисертации</p>	<p>Избор на възможност за дигитализиране въз основа на меморандума или чрез контактуване с Британската библиотека по всяко време.</p>	<p>Дигитализиране на (заявени) дисертации възможно най-бързо и висококачествено. Гарантиране, че само оторизиран персонал може да ползва конкретна дисертация чрез предоставяне на защитен идентификатор и парола.</p>
	<p>При получаване на поръчка за дигитализиране се проверява дали дисертацията не е в период на ембарго, като се гарантира, че всички необходими разрешения относно авторското право са изяснени. Британската библиотека се информира при вече</p>	<p>Внимателно отношение към физическото състояние на дисертацията и гарантиране на неговото запазване през процеса на дигитализиране.</p> <p>При получаване на информация от съответната</p>

	<p>налично електронно копие в най-кратък срок чрез FTP, имейл или CD-ROM. Британската библиотека се информира и в случай че копието е достъпно за извличане от институционалния репозиториум. Изпращане на дисертацията в хартиен вариант в най-кратък срок или ако това е невъзможно – незабавно да се отговори на заявителя.</p>	<p>институция за налично дигитално копие в нейния репозиториум записът в EThOS се актуализира с препратка и уведомяване на потребителите.</p> <p>Когато не е възможно дигитализирането на определена дисертация, това се уточнява в запис в EThOS.</p>
<p>Потребителска и институционална подкрепа</p>		<p>Британската библиотека подпомага институциите за висше образование и потребителите на EThOS.</p>

Всички елементи на EThOS са достъпни за институциите за висше образование във Великобритания. Само по отношение на два от елементите от институциите се изисква

изрично посочване на предпочитана възможност: обмен на пълните текстове на дисертациите и метаданни или споделяне само на метаданни.

Източник:

EThOS – e-theses online service
<http://ethos.bl.uk/>

Й.Илиев

ПУБЛИКУВАНЕ НА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ В ГЕРМАНИЯ

Докторантите трябва да направят дисертацията си достъпна за научната общественост в определен период от време и по подходящ начин. Тя може да бъде публикувана като книга, статия в списание, в сборник/антология, дубликат на ръкопис или в електронен вид. Обикновено докторантите могат сами да решават дали да публикуват докторската си работа самостоятелно или с подкрепата на

издателство и дали в електронен, или печатен вид.

Задължителен депозит

Депозитните копия трябва да бъдат предадени в библиотеката на висшето училище, най-често в рамките на една до две години след устния изпит. Едва след доказателството за публикуване и предаването на

необходимите депозитни копия се дава право за получаване на документа за докторантура и за присъждане на докторската степен.

Правила на Постоянната конференция на министрите на културата на провинциите за публикуване на дисертации

Докторантът трябва да подготви дисертация в писмен вид и да направи резултата по подходящ начин достъпен за научната общественост чрез размножаване и разпространение.

Това условие е изпълнено, когато авторът – освен задължителния екземпляр за изпитната документация – предостави безвъзмездно на библиотеката на висшето училище три до шест екземпляра, които трябва да бъдат отпечатани на хартия, устойчива на стареене, без дървесина и киселини, и осигури разпространението чрез:

а) предоставяне на допълнителни копия – в хуманитарните и социалните науки най – много 80 копия; в медицината, природните и инженерните науки – максимум 40 копия, всяко от които е книга или фотопечат;

Или:

б) публикуване в списание;

в) разпространение чрез търговски издател с минимален обем от 150 екземпляра; на гърба на заглавната страница публикацията да бъде обозначена като дисертация, като се посочва мястото на защита;

г) предоставяне на микрофиш и до 50 допълнителни копия;

д) предоставяне на електронна версия, чийто формат и носител на данни трябва да бъдат договорени с библиотеката на висшето училище.

В случая (а) библиотеките са длъжни да съхраняват в разумни ко-

личества излишъка разменни копия в продължение на четири години.

В случаите (а), (г) и (д) докторантът предоставя правото на висшето училище, в рамките на законовите задължения на библиотеката, да произвежда и разпространява допълнителни копия от неговата дисертация, респ. да ги предоставя в мрежи за данни.

В оправдани изключителни случаи отговорното министерство може да одобри в правилника за докторантура отклонения от бройката екземпляри, посочени в (а) и (г).

Ако дисертацията се разпространява от търговски издател и за тази цел е осигурена субсидия от обществени средства, адекватен брой копия от нея трябва да се предоставят на библиотеката за обменни цели.

Публикуване на дисертацията според Правилника за докторантура на Университета в Аугсбург

В рамките на две години от датата на устния изпит кандидатът трябва да направи достъпна научната си дисертация в одобрената версия чрез размножаване и разпространение. Дисертацията се приема за публикуване дори при потвърждение от само един от оценителите.

За тази цел на Университетската библиотека трябва да бъдат предоставени безплатно 40 депозитни екземпляра в книги или фотопечат. Ако дисертацията е публикувана в списание или се разпространява чрез търговско издателство, са достатъчни и 6 екземпляра. В случай на разпространение в търговската мрежа минималният обем е 150 екземпляра. В правилниците за докторантура на отделните специалности може да бъде заложено и разпространение чрез

издателство по метода „печат по заявка“, като се регулира периодът на наличност в търговската мрежа.

Правилниците за докторантура на отделните специалности могат да предвиждат също, че вместо посочените по-горе копия на дисертацията докторантът може да предостави 4 задължителни екземпляра в ръкописна или печатна форма и една електронна версия и да се уточнят условията за това.

В правилниците за докторантура на отделните специалности се регулират по-подробно всички изисквания за публикуването и отпечатването на дисертацията.

Информация на Университетската библиотека относно публикуването на дисертации в Университета в Аугсбург

Дисертациите могат да бъдат публикувани в три форми:

1. Електронна публикация чрез онлайн сървъра за публикации OPUS

Ако дисертацията е публикувана в електронна форма, тя трябва да бъде качена като файл в OPUS в съответствие с изискванията на Университетската библиотека (УБ). В допълнение на съответния факултет трябва да бъдат предоставени четири печатни екземпляра (Факултета по математика, природни науки и технологии и Факултета по приложна информатика – по пет).

2. Публикация чрез издателство

Публикуването на дисертацията в печатна форма е възможно:

- чрез търговско издателство, което отпечатва и съхранява най-малко 150 екземпляра;

- доколкото позволяват правилниците за докторантура на отделните специалности – по метода „печат по заявка“, чрез издателство, което писмено гарантира наличието на печатно издание за срок, определен в правилниците.

И в двата случая разпространението се гарантира от издателството, като шест печатни копия (Факултета по математика, природни науки и технологии и Факултета по приложна информатика – по седем) трябва да бъдат предоставени на съответния факултет.

3. Публикация под формата на книга (копиране)

В този случай трябва да бъдат предоставени 40 копия.

Всички предоставени копия трябва да включват имената на рецензента и деня на устния изпит – на гърба на заглавната страница.

Доставката на депозитните копия на УБ се извършва от съответния факултет след проверка на печатната версия, предназначена за публикуване, а в случай на електронно публикуване – и на електронната форма.

Специален случай: кумулативни дисертации

Кумулативните дисертации, които се състоят от няколко научни работи/статии, могат да се публикуват и разпространяват чрез OPUS. Както при конвенционалната дисертация, е необходимо да се предоставят PDF-файл за OPUS и четири (или пет) печатни екземпляра. В допълнение към резюмето/уводния текст в документа, публикуван в OPUS, трябва да има възможно най-много статии. Правният въпрос дали е позволено или не (респ. позволено само след опреде-

лен ембаргов срок) разпространението на статии, публикувани вече от търговско издателство или все още появяващи се в интернет, трябва да бъде изяснен своевременно от докторантите със съответните страни. Ако дисертация, позоваваща се и на източници на още непубликувани статии, трябва да бъде качена на OPUS, е необходимо потвърждение от съответния факултет, че разпространението на дисертацията в тази форма е признато като изпитен резултат.

Ако авторът не желае разпростра-

нение на кумулативната дисертация по електронен път, трябва да бъдат предадени 40 печатни копия. Те обаче се приемат от УБ само ако в допълнение към уводния текст всички статии, представени в дисертацията, са напълно отпечатани. Ако не са отпечатани всички или са само предварителни версии, факултетите отговарят за изпълнението според правилника.

Наименованието „Кумулативна дисертация” трябва да стои на заглавните страници на печатните копия и на OPUS-документите.

Източници:

1. Grundsätze für die Veröffentlichung von Dissertationen

https://www.kmk.org/fileadmin/Dateien/veroeffentlichungen_beschluesse/1977/1977_04_29-Grundsaeetze-Veroeffentlichungen-Dissertationen.pdf

2. Allgemeine Promotionsordnung der Universität Augsburg vom 18. Dezember 2013, geändert durch Satzung vom 18. Juni 2014

[https://www.zv.uni-](https://www.zv.uni-augsburg.de/sammlung/download/1_Rechtssammlung_neu/Konsolidierungen/Fakultaetsuebergreifende_Vorschriften/Rahmenordnung_fuer_Pruefungen/L-12-2-001.pdf)

[augsburg.de/sammlung/download/1_Rechtssammlung_neu/Konsolidierungen/Fakultaetsuebergreifende_Vorschriften/Rahmenordnung_fuer_Pruefungen/L-12-2-001.pdf](https://www.zv.uni-augsburg.de/sammlung/download/1_Rechtssammlung_neu/Konsolidierungen/Fakultaetsuebergreifende_Vorschriften/Rahmenordnung_fuer_Pruefungen/L-12-2-001.pdf)

3. Informationen zur Veröffentlichung von Dissertationen

<https://www.bibliothek.uni-augsburg.de/benutzergruppe/dissertation/>

Л. Дърмонова

ПУБЛИКУВАНЕ НА ДОКТОРСКИ ДИСЕРТАЦИИ В УНИВЕРСИТЕТА ПО ТЕХНОЛОГИИ, ГРАД АЙНДХОВЕН, НИДЕРЛАНДИЯ

Депозиране на дисертациите в библиотеката/електронното хранилище на Университета

Най-малко 6 седмици преди дипломирането си докторантите трябва да предоставят на Информационния експертен център следните документи:

- финалната версия на дисертацията си в PDF-формат;

- подписана декларация за депозиране на дисертацията в библиотеката на Университета и в електронното му хранилище;

- подписано съгласие от декана за ембарго върху дисертацията (ако е приложимо).

Не по-късно от 2 седмици преди дипломирането докторантите следва да предадат на Информационния център копие на дисертацията си на

хартиен носител в два броя. Тези копия могат да бъдат използвани на място в библиотеката, но не могат да бъдат заемани. Когато се предвижда дисертацията да бъде използвана единствено като търговски продукт, докторантът трябва да предостави 3 копия на хартиен носител. Третото копие е предназначено за *Централния депозиториум* на нидерландските публикации (Central Depot of Dutch Publications) в Кралската библиотека в град Хага. В този случай Университетът изплаща на докторанта компенсация в размер на 25 евро.

Всички дисертации са свободно достъпни за широката общественост. Стандартната процедура предвижда депозиране на копия на дисертациите на хартиен носител в колекцията на печатните издания на Университетската библиотека. Дигиталните версии на дисертациите се предоставят на електронното хранилище (TU/e Repository) и също са със свободен достъп.

Подаване на молба за ембарго върху дисертацията

С решение на Съвета по дипломиране на докторантите (Board of Doctoral Graduations) от 1 септември 2015 г. всички дисертации трябва да бъдат свободно достъпни за обществеността, освен ако докторантът не е получил предварително одобрение от страна на декана на съответния департамент да се отклони временно от стандартната процедура.

Причините за налагане на ембарго могат да бъдат следните:

1. Някои раздели от дисертацията предстои да бъдат публикувани отделно като научни статии. В този случай при налагане на ембарго копие на дисертацията на хартиен носи-

тел се добавя веднага към печатната колекция на библиотеката с разрешение за ползване, но не и за заемане. Дигиталният формат на дисертацията се предоставя на електронното хранилище на Университета със статут „достъпно само за академичната общност на Университета“. След изтичане на ембаргото върху дигиталната версия на дисертацията тя става „свободен достъп“. Дигиталното ембарго може да бъде с продължителност 6 месеца, 1 година или 2 години, по решение на декана.

2. Предстои кандидатстване за издаване на патент въз основа на резултатите от изследванията, описани в дисертацията. При този вариант на наложено ембарго печатно копие на дисертацията не се зачислява към печатната колекция на библиотеката, а остава на съхранение в Информационния център. След изтичане на ембаргото копие се предава на библиотеката за ползване, без възможност за заемане. Дигиталният вариант на дисертацията също се съхранява от Центъра до изтичане на ембаргото, след което се изпраща в хранилището като материал със свободен достъп. Срокът на това ембарго също може да бъде 6 месеца, 1 година или 2 години, по решение на декана.

3. Предстои дисертацията да бъде публикувана като търговски продукт (издание). В този случай печатното копие на дисертацията веднага се депозира в библиотеката с разрешение за заемане. Възможностите за предоставяне на дигиталната версия на дисертацията на електронното хранилище са в зависимост от условията, договорени между докторанта и издателя и следва да бъдат обсъдени с Центъра.

Подписаното от декана съгласие за ембарго трябва да бъде представено

заедно с PDF-формат на дисертацията не по-късно от 6 седмици преди дипломирането.

В случай че докторантът желае ембарго върху дисертацията си по причини, различни от изброените, той трябва да изложи мотивите си пред ректора на Университета и да получи неговото съгласие.

Използването на конфиденциална информация в дисертационен труд само по себе си не е основание за налагане на ембарго. Според наредбата за дипломиране на докторанти дисертацията може да съдържа такава информация, включена в отделно приложение. Приложението не е необходимо да бъде обществено достъпно за разлика от самата дисертация.

Подаване на молба за получаване на Международен стандартен номер на книга (International Standard Book Number – ISBN)

Кандидатстването за ISBN става чрез попълване на онлайн форма, след като заглавната страница на дисертацията бъде одобрена от *Rector magnificus* на Университета. Чрез придобиването на международен регистрационен номер публикацията може да бъде лесно проследена както през национални, така и през международни канали. Публикациите, съдържащи ISBN, са включени в националната библиография на нидерландските публикации – Brinkman's Cumulative

Catalogus. Друго предимство е, че в много каталози и библиографии заглавието на конкретна публикация може да бъде намерено с помощта именно на ISBN като ключ за търсене.

Възстановяване на разходите за отпечатване на дисертацията

Някои департаменти на Университета възстановяват направените от докторантите разходи, свързани с отпечатване на дисертационните им трудове. Това се прави, при условие че:

- необходимият брой печатни копия на дисертацията са предоставени на библиотеката;
- докторантът е дал съгласието си дигиталната версия на дисертацията му да бъде свободно достъпна чрез електронното хранилище на Университета.

В случай че и двете условия са изпълнени, Информационният център издава писмено потвърждение, което докторантът представя в съответния департамент заедно с искането за възстановяване на сума. Вътрешните правила, касаещи възстановяването на разходите по отпечатване на дисертации, на всеки департамент са различни. По тази причина Центърът може само да потвърди изпълняването на условията за възстановяване на разходите, но не и да повлияе на решението на департамента.

Източници:

1. Dissertations publishing
<https://www.tue.nl/en/university/library/education-research-support/scientific-publishing/dissertations-publishing/>
2. Statement of addition of dissertation to Library collection and to TU/e Repository
https://assets.tue.nl/fileadmin/content/universiteit/bibliotheek/ondersteuning_O_O/Wetenschappelijk_publiceren/2016-08-18_Statement_of_addition_of_dissertation_to_Library_collection_and_to_TUe_Repository.pdf

Райна Стойкова

НАЦИД

ISSN 1314-8958 (Print)
ISSN 2367-9417 (Online)